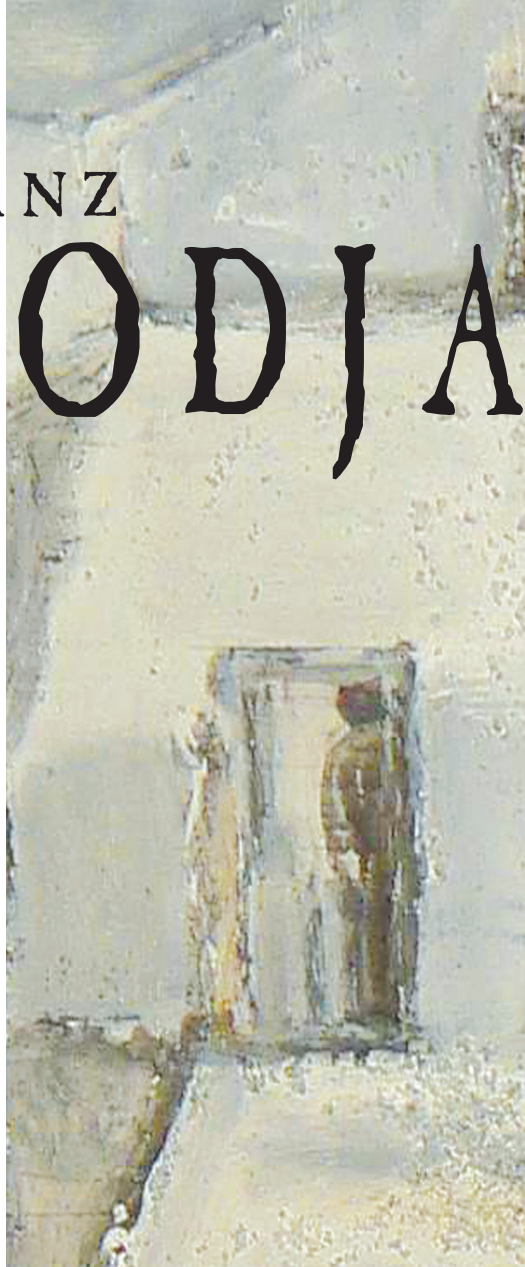

FRANZ

HODJAK

VÁLOGATÁS A LÍRAI ÉLETMŰBŐL HALMOSI SÁNDOR FORDÍTÁSÁBAN

kékhagyó kedd

FRANZ

HODJAK

Mihez kezdesz
egy őrangyallal, aki reggel,
mialatt te kényelmesen
kávédát szürcsölöd
és a világot rendezed, amit
tegnap összekuszáltál,
lezuhan az égből, erkélyedre
tocsan, végleg elterül.
Először azt hiszed, hál' istennek,
nem ütött agyon.
És aztán?

Reggeli vers

kékhagyó
k e d d

franz hodjak

halmosi sándor

A borítót saját festménye részletének felhasználásával
Faragó Ágnes készítette

az ECHIVOX Irodalmi és Művészeti Társaság támogatásával

Az olvasószerkesztésben nyújtott segítséget köszönöm
Sinkóné Tóth Zsuzsannának és Mező Hajnalkának,
valamint Fodor Tündének, Pótári Kata Juliannának
és Orosz Rékának

© Franz Hodjak, Suhrkamp, 2009

© Halmosi Sándor, 2009

© Noran Kiadó 2004 Kft., 2009

kékhagyó kedd

válogatás franz hodjak
lírai életművéből

*csend.
halk, csendes.
halk. halk
mint a hátsó
szobákban
gyülekező szavak.
a szavak lármáznak
halkan.
csend.*

*Egy vers rövid elmé-
lete*

*Kurze Theorie eines
Gedichts*

EPILÓGUS

Egy kikaput befelé mindig kanyarítunk,
a Feneketlen hideg tükreihez,
mik már nem ölnek,
a józan éjbe,
mi semmit sem rejt már.

De jön majd egy fecske,
a tengeren túlról.
Itt a fészke.
És idetalál.

FEHÉRBEN FEHÉR

Eredő bűnünk a fehér.
Ennyi – ropogó fehér papír.
Nyugalom, örök hó
És az arany középút
És az ártatlanság.
Mind fehér.

És az örök cezúra benne
A fekete.
Én.

KEZEK

ha kezeink találkoznak, ez azt is
jelentheti, hogy útban vannak egymásnak.

mindenesetre: pálinka fog esni.
két kezem van, megbízható, erős, csupasz,

mindent helyre tudnak hozni, csak
remélni, azt nem. az túl elvont nekik.

megtanultak tapintani, változni, kérni,
megnevezni, de felismerni, azt nem.

de talán megvéd minket a te kezed
a láthatatlan jégtől.

(egy bolond beszél belőlem, tudom.)

A VÉGTELEN OSZLOPHOZ
(Brâncuși)

ha én nem
számolnék
veled
ha te nem
bennem
bíznál
ha ő nem
ránk
támaszkodna

új oszlop épül
a régi fundamentumon

alighogy a szemét a világra
nyitotta — így mondják —
már egy másik világra figyelt
végtére is:
oltyán szélhámos: kockázik
a földből
amiből mindig is gabona nőtt
hirtelen egy végtelen oszlopot
növeszt
egyszer lát egy madarat
egy kövön
és a követ rögvest madárrá
változtatja
békénket
egy mélyebb
belső békével zavarja meg
és még azt a tizenkettőt is egy asztal köré gyűjti
amúgy nem viseltetik túl barátságosan
Pogány kisasszonnyal szemben —
vén róka mint mondtam
egyszerű vászonköpenyében végigbiceg
a rue de longchampon
kucsmáját mélyen a homlokára húzza
és Párizssal mit sem törődik —
így látni most is őt
oltyán egének messzi felhői közt
éppen átalakulóban

ERDÉLYI VARIÁCIÓK

belátunk kinövünk
kihagyunk vállalunk
elmegyünk pártolunk
jótállunk megteszünk
érintünk lehullunk
leintünk felvágunk
megvezetnek eltitkolnak
túlcsordulunk tönkremegyünk
kérődzenek szabadulnak
továbbmennek újra látnak
körülírnak átlátszanak
átengednek megmegölnek
pártot fogunk kerülgetünk
utolérnek megrohanunk
szavat adunk megzuhanunk
véget vetünk betakarnak
el

EGY FASOR MONOLÓGJA

folyton kétfelé cibálnak.
de én a helyemen állok,
rendületlenül.
a dialektika bája. én vagyok.

AZ ESŐ

Reiner Kunzénak

szakadatlan
tanulni kell
az eső könnyedségével
akarva akaratlanul
magunkat
eltökélten
beágyazni
a múltot mulasztani
emelgetni az eljövőt

ahogy éppen esik
beszélni kell

HAJNAL

reggelente a ház elé lépek
friss levegőt szippantok
körülnézek
vigyázom az eget
az éjszaka titkos gondolatait kiengedem.

ki fogja be őket?

REMÉNYEK

a reményt nem feladni
ezt a követ átugorni
és azt a másikat
csak most nem
nem feladni most
lábát nyirokban nem áztatni
ezt az éjt még átcinkelni
és azt a másikat
nem feladni
tető alá
eresz alá nem húzódni
nem feltűnni
itt sem máshol nem időzni
nem feladni
nem lerogyni
árnyékba nem menekülni
ezt a hegyet még
és azt a másikat
csak nem feladni most
nem elveszni
továbbmenni
ezt a napot átcinkelni
és azt a másikat
csak most nem
nem feladni a reményt most
gondolja
futtában egyre
az üldözött
és az üldöző

KORZÓIRODALMÁROK

pórázuk végén
szavak.
peckesen.

JELENTÉS A KERTBŐL

túl sok itt lent
a fa árnyékában a gaz

ritkítani kéne a koronát
ott legfelül

BLUES

este tíz után az este
egy elektromos erősítőbe megy át,
jól kivehetők
az öregedés zörejei,
átvágsz a városon

mész

és belehallgatsz az utcákba,
a falakon, betett ablakokon, ajtókon keresztül
hatol, mintha odaátrol Nat King Cole dúdolna,
hamisítatlan hangon,
a lelkek kopott fémtestén,
könnyen felismerhetőn,
könnyen megkülönböztethetőn
fotelrugók elnyomott nyújtózásain
vagy egy kimerült gyűlölet köhögésén
vagy női combok nehéz pihegésén
vagy a szemhéjakon,
melyek, mint jégkockák a pohárban
csörögnek,
átvágsz a városon

mész

és váratlanul megfejeled a holdat,
csodálkozva megállsz,

hirtelen

tudni véled,
hogy hangzanak mások fülében a lépteid,
tétovázol,
nem akaródzik továbbmenni,
egy tévedésnek arra a kis idejére
kiolthatatlan vágyat érzel,
hogy felhívj egy asszonyt,
mintha magadnak akarnál valamit bizonyítani,
de te is tudod, hogy teljesen értelmetlen,
mint az öngyilkosság,
és mint valaki, akinek rossz a lelkiismerete,
és fellopakodik a lépcsőn
a bérleménybe
és székeket rak félkörbe,
csak hogy el ne felejtessen beszélni.

Blues

HERKULES MUNKÁIRÓL

és végül
a legutolsó hegy mögött is
egy legelső
nincs megérkezés nincs nyugalom
nincs bizonyosság csak az a hegy
mindig s újra
és mögötte
amióta világ a világ
az ígért földje

MÍTOSZ

nyulakra vágynak a rókák
káposztára a nyulak
esőt kér a káposztaföld
felhőket az eső
a felhők égre várnak
az ég egy messiásra
csak ő nem tudja lenni jobb
vagy nem lenni.

VILLON A MENNYBE ÉRKEZIK

tisztelt bizottság
kitűnően érzem magam

mintha újjászülettem volna
amíg ideértem az angyalszárnyak minden

tudatomat kirázták öt teljes hetet vártam előírás
szerint huzatos lépcsőházakban fűtetlen termekben

folyosókon végül beengedtek a hátsó lépcsőn
a személyzeti ajtón

egy bizonyára nyolcadrangú szent
egy kétemeletes újbarokk felhőbe vitt

ahol nemkívánatos földi dolgok után kutattak át
kifordított lelkem legmélyéig

egy csuklyából mint valami hangszóróból
a tíz új parancs szólt szférikusan

tízszer tíz hosszú szárú kardvirággal
lelkiismeretesen kitöltöttem minden kérdőívet

amikor elhagytam a fürdőt lecseréltem
szaglásomat egy széles karimájú glóriára

minden ágynál nagy esernyőkön a pokol
kilencedik bugyrának jelenetei

mindjárt öt csillár fedte fel első álmomat
amiben véletlenül a kövér Margottal beszéltem

a mirtuszliget híres oszlopcsarnokába nem
léphettem be mert túl rövidek a szárnyaim

az időjárás-előrejelzési hivatalban jót mulattunk
dobhártyánkból zacskókat csavartunk

jobbszememet felajánlottam lencsének
az örökkévaló isteni teleszkópba

a másikat önként adtam
saját boldogságom teljességeért

uraim őszintén csodálom ezt a mennyei rendet
éppen ezért jelenlétem csak tévedés lehet

kérném önöket gondolják meg keménykötésű
csavargó én mind e sok jóba egyszer
belerokkanok

PAPÍRSÁRKÁNY

az ablakban heversz, a szőke Péterre vársz
vagy egy másik csodára, ami most a postás
képében kimarad. benzinszag a levegőben,
a járókelők futószalagokon siklanak tova.

a kapuban,
szemben, egy nyomorék áll, kalapban,
pizsamakabátban, pipája tartja egyensúlyban.
a hátsó udvarokban asszonyok mosnak,
a lelkükön

megy le, ha vasárnap délutánra gondolnak,
megremeg a combjuk.

a férfiak
borostájukat dörzsölik, nincsenek
jelen, s ebből nem is szakítja ki őket senki.
este van, a falak a szélben zörögnek.
valami papírsárkányféle cibál egy
láthatatlan madzagon.

hirtelen
felébred benned a vágy, hogy belészeress
egy öregedő nőbe, mintha az ő vigasztalhatatlansága
lenne az egyetlen, ami e cibálást ellensúlyozni tudná.

NAPLÓRÉSZLET

folyton csak szemerkél
körös-körül mindenütt
szemlátomást aláhull
rágja át magát
száz titkos utakon
résen lyukon karcolásokon
kimos kicsavar
üregít
folyton csak
folyvást

mindenhonnan csöpög szivárog
ver koppan dobog lüktet
esőnek mondod pedig nem az

COCO SIRATÁSA

meghalt a kanárim
három-négy napos gyászt rendelek
el a szobámban
zsenge kenderleveleken fekszik hát
Coco a jó barát
még fel sem fogtam
a nagy szerencsétlenséget
egy dalba fulladt bele
vagy csak egyszerűen megállt a szíve
örökre
amikor meglátta a macskát
de az öngyilkosság esete sem
kizárt
hölgyeim és uraim ezennel tudatom
önökkel hogy a temetés pénteken három
órákor lesz itt a pince központi boltíve alatt
akik ismerték őt jól vagy csak futólag
vagy egyáltalán nem
elbúcsúzhatnak tőle
megadhatják neki a végtisztességet
ne hozzanak kérem virágot
se koszorúkat
tartózkodjanak a részvétnyilvánítástól
és a diszkrét kézfogásoktól
hagyják csak fent nyugodtan a kalapjukat
bölcös mosolyukat
de egy néma perc erejéig
nyissák ki kérem gondolatban
a világ összes
kalitkáját

SZERELEM MÉRTÉK

egy szoba nem szoros nem tág
egy érzés mi körbeér
behavazódott kint a világ
megnyúlt az idő torkig ér
mosdóállvány a sarokban
a kályhában tűz pattog örül
messze kutyák vonyítanak
röviddel kezdi a bánat
majd borra vált át
a minden gondok nehezülnek szállnak
itt egy ágy hol füllentünk egymásnak
mit akarunk még

BARCAROZSNYÓI VÁR

Erdély

itt fent isten szájában
nyílik a kamilla
a dombok hajlott hátáról
valami mély idők előtti nyugalom sugárzik
és örök megbékélés
a világ a szó kezdete előtt fekszik
a kerítések ferde deszkáin friss ősköd csüng
és minden ágról a tiltott gyümölcs
a szél a kövek a libák
egyik
álomból a másikba esnek nincs már
török aki felriassza őket
talán egy távoli mozdony füttye
rángat vissza a jelenbe: felszállni kész
falak mögé elvándorolt tornyok kapuk mögé
ahol egy fényes jövő maradéka
önnönmagán tetszeleg
egy jövő amit szétmorzsolt és lenyelt
és megemésztett már az örökös feledés
mely néha elégedett böfögéssel
jelez nekünk

VARIÁCIÓK BRUCKNER MÁSODIK SZIMFÓNIAJÁRA

vannak napok, melyek teljes bizonytalansággal
kezdődnek. azzal az érzéssel ébredsz,

mintha váratlan vendéged lenne.
halk borzongás éled. a konyhába

mész, cigizel, teavizet forralsz
és meglepődsz magadon, olybá'

jársz-kelsz, mintha valami
értelmetlen kérdezősködés elől

menekülnél. feltekered a rádiót,
ablakot társz, s csak ülsz,

hagyod, hogy a fejed megteljen
a tavasz illatával, telefonszámokkal,

karcsú giblikkel, tavalyi szerelemmel,
újságkivágásokkal. ebbe kezdesz,

abba fogsz, s egyszer csak azon
kapod magad, hogy idegen helyeken

életed kézzől kézre jár.

magasság, semmiköldök
halott írógép
teljes béke.
déli harangszó, a rádióban Boulez.
kintről akácillat tódul, árad
szép emlékei még egy lapostetves nyárnak.
dűnék, magányok. egy hely,
hét mérfölddel az isten háta mögött.
fehér itt minden, mint a kecsketej,
a lomb, a szavak, a vasárnapok,
a halál, a macskák,
a sirályok körei mind.
nincs itt bizonyosság, kétség sincs,
fogyó árnyékára mered az öreg.
a falu bolondja főállásban sekrestyés,
pénzt kapnak a lányok
és hosszú leveleket.
az újságok magukról
mindenkit
felvilágosítanak
nap a nap nap mint nap
a parti őrség parti őrség,
a meglepetések is ugyanazok.
és ami nem történt meg,
szakadatlanul nincs.

1981. SZEPTEMBER 27.

harmincöt évesen szívtam el az utolsó csikket
de ez már valamivel később történt
előtte gyerek voltam
havazott, hittem a mesék megváltó erejében
amikor kérdezni kezdtem, számba
óvatosan szaxofont csúszttattak
én is, mint mindenki, az első cigarettát a vécén
szívtam el, a templomban a madonna melleit bámultam
és mert isten nem segített rajtam, segítettem én magamon
ahogy tudtam
vasárnap többnyire esett
a májusi felvonulásokon jobbára meghűltem
amikor Hölderlin-verseken kaptak rajta, azt gondoltam,
hát mi a fene

csukjanak be, ha akarnak,
éveken át csatangoltam a parkokban
koravénnek éreztem magam
de felnőttem én is
a napok egyre-másra fogytak, mint az újságpapírok
amiket nem tapasztaltunk meg, megírtuk, s csak azokat
írtuk meg

valahogy mindig minden újakezdődött
kikapcsoltam a rádiót, a redőnyöket lehúztam
minden olyan egyszerűnek hangzott
nyaranta eltűntem az életemből
és hogy odavoltam a klasszikusok szakállától, istenem
de kijózanodtam ebből is
aztán már csak a versenyfutás maradt
a félelemmel
hogy az önkívület leterít

kevés ez? sok ez? tisztelt bírák
mindezt hány év szabadságot kapok?

27.09.81

KIS ELÉGIA

már ők is tudatlanok voltak.
mind, aki elment. hó fedí
őket vagy szóvarázs.

zokni csüng az erkélyen,
március van

fent, a temetőben rigók
vezényelnek.

van halál, értelmet adó?

vonaton az utókor. integet.

SAVONAROLA

mily halkan döntenek, milyen halkan!
s míg újságot olvasol gyanútlan,
már kötik is tagjaid
láthatatlan kezek.

mondd ki őket, gondolataid irányát!
hisz csak ellenfélként vagy erős,
tudod te jól. keresztfát ácsol
a csend. és lassan benövi szádat a gaz.

VILLÓDZÓ TAVASZ

a sofőrök a buszok alatt fekszenek
alszanak és szerelnek alszanak és szerelnek
mindenhol dél van
a postán derűlátó telefonos kisasszonyok
kőrmüket reszelik
a sokat ígért eső megint elmarad
a malomárok megőrzi mégis a jellemét
halottait a nyers kíváncsiságnak nem fedí fel
a parkban egyetemisták ülnek, ingázók és cseléd lányok
és körös-körül a hársfákon továbbra is illatos
mikrofonok
virágzanak

bárhogy is van, a félreértéseket tisztáztuk

a mi generációnk? egy biztos
a nagy szavakat jobb ha most mellőzzük
a babérkoszorúkat
és a díszlővést
a lelkesedés, igen tisztelt jelenlévők, nagy volt
az úgy volt, hogy minden másképp nézett ki
máshogy telt az idő
Brecht ment legelől, füstölgő cigarettával
a kezében, mindennek pontos célja volt
annak is, amit tettünk, és annak is, amit nem
még a frizura is politikum volt
semmi sem keltette azt a megnyugtató benyomást
hogy semmin sem kell változtatni
leittuk magunkat, józan és lelkes csak a postás
volt, a világra nyitotta szemünk
a beszélgetések egyre csak nyúltak
de amikor épp elértük volna a jövőt
a kezünk túl rövidnek bizonyult
megilletődve tértünk be a sarkokon
a tárgyak, mint valami hajlított riszálás
a kérdések meg csak szaporodtak
dr. Marx telefonja mindig foglalt volt
éjszakákon át ültünk a rádió előtt
emlékezni kezdtünk
egyeseknek kis pincérnők segítettek
elfelejteni a csalódásokat
mások mindig mindenhol ott voltak
ők lettek a legkedvesebb bohócaink
néhányan a mozik előtt szobroztak
megint mások az útlevélhivatalnál
volt, aki nem ellenkezett
volt, aki egy csettintésre is fordult

és amit meg kellett volna tenni
azt alaposan
szétbeszéltük

TRAKTÁTUS A VIRÁGOKRÓL

bármikor megtörténhet.
hogy mi is? nem tudom.

én, a magam részéről
virágokat termeszték. a virágok

mégiscsak virágok. egyrészt.
másrészt holnap is azok.

illatuk, akár zsenge, akár átható
vagy fanyar, sosem célzás, legkevésbé
sem kellemetlen. a virágok hát
nagyon a kedvünkre valók.

kihálnak, ha nincs elég fényük,
majdhogynem jámboran. vagy
látott már valaki lázadó virágot?

világnézetileg a színük
tárgytalan.

véletlen az is, ha egy virágkehely
átlóg a határon. ez fontos. sőt,
bár ezt nem állítottam, döntő
jelentőségű.

mi is lenne a boldogság vagy a szerencsétlenség
virágok nélkül?

a türelmükről egy szót sem többet. nem
alszanak tárgyalások alatt, sem a születésnap

asztalon. sosem okoznak bosszúságot, mindegy,
hogy egyedül lépnek fel, vagy tömegben.

ezek hát a virágok,
igen tisztelt hölgyeim és uraim.

időnként persze csiklandozzák a halottak
orrát. de ez még azon keveseket sem
zavarja, akik ezt észreveszik

Vortrag über Blumen

SZEMPONTOK

ki nem velünk, ellenünk, mondja egy barát.
velünk, ki nem ellenünk, így egy másik.
hát ez a szempontotok, mondom én
magamnak, a látszat él, a lényeg maradhat.

EZEK A POJÁCÁK

persze, ezek az örök menők,
kik mindig is voltak, lesznek
nemsokára majd beatles-frizurát
viselnek, majd kitüntetésekét,
jóbarátot kísérek sírjához
kétséget, aggódást,
számlát,
de soha soha büntudatot.
most épp az örökkévalóságról
beszélnek. de amikor még nem volt
ilyen pocakjuk, akkor folyton
a telt hasakról beszéltek. és láss csodát,
még a tévékamerákba is milyen
könnyedén mosolyognak, pedig, pedig.
már azt sem állítják olyan biztosan, hogy
a kis különbségeken múlik.
érdekeik éppen mások,
és az összeszorított ököl sem a régi.
lopódzó olimpikonok az avarban.
ellenvetés? magány? emlékek?
valami, amit még ezek nem próbáltak
ki? mindent, de abszolút mindent
a törzsasztalnál bonyolítanak le,
a csajokat éppúgy, mint a verseket.
minden őket igazolja. még a nemlévő
is. csak mindenhol ott lenni, semmi
más. és hiába szarod le őket, ők ott
állnak a küszöbödön, radikálisan
dühösen, és rád ordítanak: nem érdekelsz
apafej, érted? nem érdekelsz.
ők nem tágítanak.

csak a világ tágul velük
és változik. piha.

JÓNÁS KÍNJA

a némaságot
gyötrődik a cet gyomrában Jónás
a némaságot
nem hagyná

csak a terhet
hogyan beszélni nem lehet

AUTÓÚT

fenyőszag.

mintha már jártam volna itt, de fogalmam sincs,
mikor. a képek, úgy látom, ugyanazok.

a falu rendőre most is a falat támasztja,
izzad, és az üveget csókolja.

az ökrösszekér a templom előtt fordul meg,
visszajön, hogy aztán ismét ugyanott
forduljon vissza.

és a csöveket is még mindig éppen most fektetik.

cseppet sem vénebbek a vénék
és a gyerekek is ma mennek először iskolába.

ugyanott lépnek ki az erdőből ugyanazok
a gyógynövényárus asszonyok, és kuncognak
megint, mint egy épp lefulladó motor.

ugyanúgy pózol a csapos
és a felesége ugyanazt a cikket falja ugyanabból
az újságból.

senki idegen nem telepszik a faluba, de el sem
megy innen senki. a postán is ugyanannál
a mondatnál vált át harsányba ugyanaz a hang.

és holnap napfogyatkozás, amióta a világ.

a halottat is épp most viszik ki a házból,
a juhok épp most kelnek át a hídon.

türelmem határtalan, mégis.
mégis, mi legyen vele?
ezzel a kedélyességgel mégis mi legyen?

Autofahrt

TEASZÜNET

ezek a játékszabályok ezek.
a szél papírfecniket lök az ablaknak, kitartóan,
újból és újra.
a kandúr bátortalanul írógépet kerülget,
harmat a késen.
most például, látod, fodrászhoz mehetnél
vagy megcsókolhatnád a rádiót.
az idő taglejtésekben merül ki.
lent, a levelek hátoldalán
vékony félelemnyomot
húznak a csigák.
ez a tea,
ez a holtpont.
a legégetőbb kérdéseket
mindenki felteszi
magának.

SZÁSZ TEMETŐ

(Szászrégen)

a gót építésű kápolna
beszegezve, üresen.
lármahely, rozsdafelhőhely,
miket a szél a zajos műhelyudvarról idefúj.
a szökni vágyó falakat orgonabokrok
és vasrudak tartják vissza.
a bejáratnál megnyírt rododendronok,
versek gyanánt.
rigók szökdécselnek, verdesnek,
kamatyolnak a kavicsos ösvényeken.
a magas fűben részeg ingázók alszanak.
a kriptaajtókat lovak szaglásszák körül.
senki sincs már, aki emlékezne.
a sírokban lecserélődnek a halottak,
az örökkévalóság két-három évtizedig
tart.

SZÓKRATÉSZ 2

A habozást levetni, mint
egy fölös göncöt

elbúcsúzni mindentől, az égtől,
a szerelemtől, a kutyától

a jogtalanul cselekvés kegyelmét
becserélni, még ha egy pohár
méregre is

kinevetve, de
szabadon

KELNEK 3

vagy tízen meghalnak évente
tizenegyen a városba költöznek
tizenketten a testvérhez, Nyugatra

az akácfák, kicsik és nyomorékok
a kétségbeesés merészségével
virágzanak

SZILUETT

bármit is teszel, objektív
törvényeket követsz

levegőt veszel, nem elveket,
eszel, igazolványod van
és sérülékeny

ökölbe szorított kezedet is
ősi törvények mozgatják

halandó vagy, saját akaratod
ellen is

itt vagy, az okok nem
kérdenek utánad

TOMIS, KONSTANCA

a tenger
sötétben elterül
alattomos szukaként nyalja
a partszegélyt
beljebb, szétszórva és
magányosan kőtelepek.
dudva dolgozik itt és
muhar és néha egy-egy
régész. az ég a tájra
ráhajol. messzebb,
a szőlős mögött kémények
és daruk merednek
a jövőre. fáj a fény.
járatlan utak, bogáncsok
és kecskeszar között
a száműzetésre emlékeznek.
néha homokot fúj a szél
az arcba, fogak között recseg.

Ovidius, testvér
zárt kapukat döngetek
látod, mint
hajdanán te
mögöttük
kiabálnak
szólnak
kihez is
beszélnek

TRIPTICHON

1

(halottak napja / in memoriam Ritoók János)

ez a sok gyertya,
amit a halottakért gyújtunk,
gyújtana bár végre
fényt
a mi fejünkben

2

(szellemi menüett)

ki hóhér ki áldozat ki isten?
nem kérdés
mindenki csak a munkáját végzi
ez számít

3

(megvilágosodás)

felkerekedtem
és felkerestem az ördögöt
a pokolban,
 hogy elmondjam neki,
hogy ez azért már több a soknál.
de ő rám borult,
és csak zokogott keservesen.

AZ ELSŐ CIGARETTA REGGEL

senki sem hibás
semmi nem ér ma véget.
nekünk hódol a nyelv.
nem vagyunk pribékek.

EGY VERS RÖVID TÖRTÉNETE

a fák, a némák, mindenkinek hátat fordítanak
kin mulat a taxisofőr, vagy ásít?
akinek szárnyai vannak, szándékait dugja alá
kövek settenkednek utánunk, mint a kutyák

kedvesem, nekünk
nem a boldogság hiányzik,
az apró kis

meg ilyenek.
meg a holtak, kik hozzánk tartozva
nincsenek.

ne fotózz!

egy ajtót állítok a térbe
a hajlított térre ajtót nyitok.
belépek, halkan.
feljegyzem
mi meglep.

AMI ÖNT ILLETI

hagyjon békén, kérem!
ne jöjjön nekem ezekkel az Ön művirágaival
taftból és papírból.
mi, hogy még a szemellenzőjét is én vegyem le?
minek néz engem?
egy ölebknek?
együgyű nénikék egyesületének?
egy halottnak?
őszintén szólva:
Maga untat engem.

ne is üljön le,
hogy aztán ne kelljen máris felállnia,
biztosíthatom:
az olyan emberek, mint Maga, azt hiszik,
hogy az olyan emberek, mint én,
az olyan embereket, mint Maga, csak kesztyűvel
vagy egyáltalán nem érinthetik meg.

jaj, csak el ne érzékenyüljön, Maga cinikus.
ha nem tartaná Magát halhatatlannak,
azt tanácsolnám Önnek,
hogy lője fejbe magát,
szóval elég!
hagyjon békén!

az ügy nevében mondja?

ja, persze,
hol is van a válla, annak az ügynek,
amin jól kisírhatom magam.

nyugodtan benézhet utána,
talán akkor tudunk beszélni,
már ha az én szavaimat
ugyanazzal a mércével méri,
mint a sajátját.

jaj, hagyja már a dumát!
nem vagyok sem konok,
sem rossz lelkiismeretű,
savanyúképi sem vagyok,
és beképzelt sem.

nem, szóval lehet
velem beszélni, már
ha nekem is lehet
beleszólásom.

MAJDNEM VALLOMÁS

négy égtáj van,
vagyis nyolc út, legalább

nemcsak egyetlen lehetőség,
ahogy azt váltig állítod.

FÁJÓ FELISMERÉS

Horst Nalewskinek

szavak, amiket csak
azért írtam le,
hogy beléjük
kapaszkodjam: fenyőillat,
szándék, tea, lapátos kotrógép,
cipő, mosogatás,
beton.

a szédülés
elmúlik,
csak hinni kell benne
erősen,
egy életen át.

BARÁTNŐM

amit ki nem állhatok az a hősi halottak

szaga

nyisd tágra a szemed

nyiss ki egy másik időt

csavarogjunk benne egy jót

olyan volt az életem ahogy telt tilosan

de a melleid

rajtuk te sem változtatsz

már nem ők a biztonságos part

ez van

utazók vannak és nem utazók

a többi elcsépelt széna

barátnőm

a falak csak azért vannak

hogy fel tudjunk egyenesedni

mellettük

a szobám egyébként egy köztársaság

mindenütt az alkohol zászlajai

ha akarsz te lehetsz a sztaniolok minisztere

vagy elnöke három kazettofonnak

a mosatlan:

a legmagasabb kitüntetések

hegye

nem érdekel igazán a diéta

az illegalitás rabruhái

azokra figyelek

nulla óra van

és különben is majdnem az egész irodalom

aludt már a pizsamámban

ez a vers olyan mint egy kikötő nélküli város

a tenger mellett

barátnőm

a boldogsághoz itt vezet az út balra

tudom ennek az egésznek

semmi értelme

egyre akasztófább a humorom
mit is jelent kalapomat emelem
mit is jelent úriember vagyok és mint mindig
 én állom
a cehhet

ne nagyon inogj ha elmész
túl sok mindent eltörhetsz

REGGELI TEA

a tea minden érzéket feléleszt
mint az éppen most érkezett levél.
a párkányon egy döglött galamb.
szürke csuhás a lég, jönni fog.
sehol semmi összefüggés.

és havazik, egyre csak
mintha az összes őrangyal
az égből most aláhullna,
erőtlen.

SZERELMES VERS

poharat törtél, kedves
pótolhatod
mint mindent
kinevethetsz.

de amit csak úgy kiejtesz
szavadnak súlya van.
elhangzott már.
nem felejthetsz.

A SZÉKEK

Eugen Ionescu nyomán

szemfény, világgá gyere.
szerteszét szaladnak
– árvák, székek.
utcát lepnek
kiürítik a vidéket.

szemfény, nézz rájuk
billogot,

ne mondj
igent
áment se mondj.

SZERGEJ JESZENYIN

mindig ugyanaz a történet,
babrálok a fogaim között,

fél szemmel verset írok,
a másik a felhők fölött

vizslat, az égen, Augiász istállójában.
amit megpillantok, egyszer visszaüt.

de fennakadok a hálójában, mert
szerencsés a csillagom, és fontos az ügy.

egy fuvallat rezgeti kint a kapukat,
félénken kicsit, és reszketőn,

mintha nyelvét szegte volna, és a hangokat,
borzongás közben, az örület előtt.

REGGELI LITÁNIA

jó, minél többet álmodunk,
annál többet alszunk.
igaz, nem is tudom.
rendben, nincs ellenemre.
legyen, kedvesem ne legyen.
amit most keresek, egy pár zokni.
kedves szüleim,
amióta mert nyugdíjba mentetek,
nem vagytok már
a gyermekeim,
és ez így van jól.
így van jól minden, ahogy van,
csak a rádió mérgez minket patkányirtóval.
jó, legyen, a nyelv áll sorban ajtóm előtt.
rendben, kedves, mondd meg neki, hogy
nincsenek már gyermekeim.
rendezze le ezt magával.
mondd meg neki.

SZÁLLODAI REGGELEK

egy szó találomra eszedbe jut
és beindítja a napodat.

a tüllökön áttör a napfény, ami
olyan tökéletes, mint a vágóhídon

az öldöklés. telefonálsz és érdeklődsz,
hogyan hol is vagy tulajdonképpen. ja, vagy

úgy, csodálkozik a hangod, amikor felébredsz
a balhorogból, amit a rádiótól kaptál.

Majakovszkij, hálótárs, élsz-e még, kérded,
miközben az öblítés népdalokat csobogtat

és a tükör megvakul. igen, igen, dugja
az ajtórésbe a fejét az egyik ördög

a sok átkozott közül, kik folyton
odaát ügyködnek.

TERHES VENDÉG

igen kérem ahogy szokta
nem nem a legkevésbé sem nézek úgy ki
mint egy híres színész
hagya kérem
az idő egyetértek szörnyű
igen fáj még néha
az operált lábam
de biztosan nem ezért jött
talán kávé
egy könnyű lágyat
többel sajnos nem szolgálhatok
persze hogyan konyakom is van
de tudom ha én nem iszom Ön sem iszik
szerénységet a szerénységért
köszönöm a lányom harmadikos
köszönöm nincs szükségem telefonra
köszönöm a papagájom jól van
köszönöm nem szeretném hogy szentté avassanak
köszönöm a finom cigarettát
köszönöm
köszönöm
biztosan akad máshol is dolga
ne fáradjon tovább
ja vagy úgy hogy ez öröme szolgál
akkor pedig végképp nem segíthetek
nem nem
amúgy semmi különös
ha már a szokványosat
semmi különösnek tekinthetjük

BRUKENTHALSCHULE. AZ UDVARON

itt álltam
harminc éve
a templomfalak nyomasztó árnyékában
félrehúzódva
mi lesz még?

egyszer a hársfára másztam
soha soha a templomtoronyba
nehogy megpillantsam a szülők
távoli halálát

leégett öntödei munkásokkal
ittam le magam szájalmas
volt és sose értettem
miért

később minden ujjamra
szemet növesztettem —

így kaptam a világ után

KÜLVÁROSI ANZIKSZ

a lócán, a ház előtt
egy öreg ül, méléz.
a gyerekek az ég tócsáiban
tocsognak mezítláb,
a fecskék sivítanak,
mint kanyarban a villamos.
az öreg mélyen a gondolataiba
merül, s meghal.
észre sem veszi.

ERDÉLYI SIRATÓÉNEK

eltűnt, a sírásó.

hamarosan képeslapot hoz a postás és betolja az ablakon.

hát jó; de ki segít ezután minket odaátra?

és ki issza meg a hátramaradottak pálinkáit?

július van, de mi, árvák, iszonyúan fázunk.

ki gyömöszöli be lábainkat, ha kinövik majd
a koporsót?

eltűnt a sírásó.

vajon oda is követjük őt, az ő notórius ügyfelei, mi?

mindig a feketébe trafálunk
minden előkészület, célzás nélkül
mi vagyunk, akik tanuljuk a lilát,
és nekünk a világ okkerből készül.
nincs gondom szál sem
rózsaszínben vagyok az egészel
bizonyítékkal színültig minden
borospalack, nem vérrel.
ínyed, édes, mint
egy foltos pisztráng
nem is tudom, pék lennék-e
vagy világoskék inkább.
mindenki jöhet, aki bandzsít
s van füle hegyeznivaló,
de aki nem lát sárgán,
annak itt nincs keresnivaló.
aki naponta színt nem vall
lakoljon a vakságért
fehér a meggyőződésünk,
s majd az unokáké.
mit is mondhatnék még?
minden szürke egyre megy,
s nem eszik olyan forrón a halált
annyi az is, mint az egyszeregy.
visszatér minden, ami volt,
ami színe, az a fonákja
bátorításnak legyen ez elég.
feketén-fehéren. csíkban
és hosszában.

LEVÉL

hogy mi újság, kérded
bovaryné, a lányom
aranyhörcsöge
az idén nem kell az orgona
az ég a szó
a levegő
senki sem tehet róla
mintha istenek lennének
és a vonatok is rohannak
mintha mind az utolsó lenne
betöréssel ér fel a búcsú
ég áldjont sem mond senki
nem biztat senki légy jóval
de mi mindent kibírunk
mindent belátunk
én verset csutakolok
míg el nem ájulok
míg fel nem bukom
és kómába nem esem
és hoppon is én maradok
és a nagy világ
mint zsugorodó agyunk
tovább zsugorodik
de ha egy kicsit meggondolod
átrágod
és megfontolod
meglátod
min kuncogok nap mint nap
józan bolond én
csendben

ÉJFÉLDALALA

számos boraim
rózsaszín kedvvel
naponta iszom

lányom se tágít
többszörben hogy mondják
az Ábel-testvér Káint.

apa, mondom, s lefekszem.
s hiszem, jól van ez így.

JELENTÉS A FRONTRÓL
a derék távíráasztól, Svejktől

halló itt Budweis
nem Budweis igen minden halott halló költő
igen Budweis aki a hősi halált
halló nem igen Budweis énekelte meg
és aztán igen halló
itt Budweis a hősi halált
igen igen meg is halta
halló halló
sajnáljuk
nemnemnem Budweis igen
őszintén

itt Budweis nem Budweis
mert ők igen Budweis
halló így hát többet nem halló
halló énekelhetik meg
igen Budweis a hősi igenigen Budweis halált
hallóitthalló
igen Budweis
nemnemigen

VILLON FELTÁMADÁSA

Margot Margot
istenem ó
adj egy kis pénzt kölcsön
Margot
mit gondolsz
mennyibe kerül a világ
ma vasárnap van
ma nem hordunk álarcot
az újság mint minden
reggel a postaládában
és minden bizonnyal hétfőig ott is marad
mint mi az ágyban
ölök ha a légynek sem ártok
ha hátba nem támadok senkit
és ha mégis
az a senki biztosan egy nőszemély lesz
Margot
hadd fújjam ki egy kicsit magam
a sírból
egyenest a te karjaidba futottam
jaj ne sóhajtozz ilyen hangosan kérlek
aki a fejét menti
nem adja olcsón a bőrét
és hogy én lennék az utolsó gazember
meglehet
de ki az első
nem nem kérdezek csak levegőt veszek
Margot
ha nem tévedek
jópár évszázada nem használtam ezt az ajtót
de milyen ajtó ez
és kinek a testén keresztül
és kinek a lelkéhez
persze jöttek tisztességes szélhámosok is szerivel
pusztán időtöltésből
ötven nyolcvan év pokol után
őket küldtem mindig
hűségem jeléül
de mit hallok

fűnek-fának arról áradozol
hogy a nyakkendősök a legszebb emberek
hogy süllyedhetnél ennyire
hogy járhatsz olyan férfiakkal
akik sminkelik magukat
és a hajukat púderezik
miközben a lelkük hízik és kurvul
Margot Margot
hogy is jönnek az ő kétes üzelmeik
az én becsületes késelésemhez
és hol van az ő selyemegük
az én bütykös nyikhajomhoz képest
Margot
most őszintén
négyeljen fel inkább a hóhér
semmint hogy pénzből éljek
amiből a hóhérokat fizetik
Margot Margot
ne vedd rossznéven tőlem
talán mégis egyszerű ez
és idővel mindent
meg lehet szokni
csak én vagyok ezekhez az időkhöz túl hülye
akárhogy is van
mint gyerekek festetlen haja
én maradnék olyannak
a hétfő úgymint seggbe rúg
mennyien lakják könyvespolcomat
és az orvosi lelet is mindig ugyanaz
sem halott sem beteg nem vagyok

minden olyan olajozottan folyik

besötétedett
Margot
mert a fény
mezítelenre vetkőzött

KÖSZÖNÖM, NEM ÍGY GONDOLTAM

sokat ülök, szerinted,
az írógépnél,
és a semmit bámulom, mint egy pasa.
feltétlenül kell ide egy telefon,
egy kutya
és egy kis időfüggőség sem ártana,
gyertyaillat,
súlyos drapériák.
majdnem minden hétvégén
átrendezed a könyveket: akárhol is
vagyok, ott kéne lennem, ahol
magamat nem is sejtem.
csütörtökönként szeptember van,
a bársonyos tarkólövések ideje,
ami téged semmire sem emlékeztet,
az nem is létezik,
és ha veled alszom, a jobb szemem
nem lehet túl zöld,
a bal túl magányos.
egyetlen kezdet sem kezdődhetett még el.
minden vég egy nappal tovább kell tartson.
bennem kell magadra ismerned,
mondod, s hogy csak így tudsz
engem is szeretni.

Danke, so war es nicht gemeint

EGY UTOLSÓ NINCSÉRTELMEVERS

Peter Geistnak

körülnéztem.

a város elé járultam.

láttam őket, a város

körül körözőket.

a húst is láttam, amibe hasítottak.

nem fordultam el.

néztem.

megnéztem jól a szavakat is.

megnéztem jól a szavakat is, melyek az árnyékukat
árulták.

látni fogok, felülről is látni fogok,

a felhőkből is.

meg fogom látni,

utolsó erőmmel, a hamuból is.

PARTI

Klaus Konjetzky-nek

hány fél is vagyok,
kettő vagy több?
a bal tudóm fekete, a másik fehér.
doktor úr, mondja kérem,
a pulzusom, mint a lovaké?
hallgass, az istenért.
hallgass. túl józan vagyok,
és te nem vagy bástyá.
az én szavaim a múltban, most, és a jövőben
a tizenhat parasztok.
az üres üveg a király,
a neje a királyné.
kedves kibicek, minden kétséget kizáróan
benneteket kedvellek
a legjobban.
a lábam nem négy futó.
de egy napon, igen, egy bizonyos napon,
kilépek a hatvannégy mezőből
és beadom a mattot annak, aki velem játszik.
ez a nap,
kedves kibicek,
egy keddi nap lesz.

TANGÓVERS

szeress egyszer szeress kétszer
háromszor szeress az éjnek
szeress négyszer szeress ötször
hatszor szeress az éjnek
szeress, babám, amíg pirkad
míg a nyelv is feléled

DANTON HALÁLA

nem fejemet vették, de tisztességem.
azóta hallgatok.
az álmokról, kedves bírák,
számot nem adhatok.

HANYATT. HOMLOK

lót
fut
az ólomkatona
sárgába gázol
lilára vált
okkerre tapos
csak jönne már
kék vállára szállna
bár az a rigó
aki zöld
aki leszereli
aki nem csíkos

REGGEL, ÁGYBAN MÉG

és föl kell kelni, mégis.
tágra nyitom, meresztem a szemem,
de ők nem átalnak nem érteni engem.
mi Atyánk, ki alszol még
hagyj magam is pihennem
ne imádkozz hozzám, kérlek.
de a Bibliát, azt forgattad-e?
s ezt mind komolyan gondolod?
így, ilyen egyszerűen?
egyáltalán, belegondoltál-e?
és a nyelv, Uram?
büntetsz, s még azt sem tudod, ki vagyok
hát jó, rendben, te tudod
bürokráciád talán a legtökéletesebb.
őrült lennék?
meglehet.
de egyszer
te kérsz tőlem
kihallgatást.
ebben biztos vagyok.

Morgens, noch im Bett

SZÁMKIVETVE

és itt állsz te is, Uram, megrabolt életedet
keresed. de a talaj folyton kicsúszik

alólad, elkerül folyton a világ.
hova is fordulnál? ne menj tovább.

maradj te is a kereszteződésben
és kételkedj. ess kétségbe.

kétségbe ess.

A HELY

minden, mi velünk történik,
olyan helyen történik,

ahová bejárásunk nincs. de te
sosem adod fel, keresed, nappal,

éjjel, az imában, a pálinkában,
amit a kőből préselsz, amivel megdobtak,

az átokban, a száraz ágak között,
minden sarkon, miközben úszol,

álmodsz, a homokszemben, délen,
északon, az ellenszélben, játék ez, mámor.

a hangok kavalkádja, melynek minden
egyes hangja hidat építene

a helyhez. belépsz vagy egybe is, milyen
szakadékba zuhansz?

és mi ez, ez a hely, ami már egyetlen
kísértésbe sem vezet

csak abba,
hogyan gondolj?

MOST

most, hogy ő nincs, hiányzik.
pedig fejbe mi vertük, mi
vertük őt fejbe. de kire is
haragszunk egyáltalán?
egymást kémleljük, vizsgáljuk
magunk. elválnak útjaink.
fejünk előre húz,
lábunk visszafut.

MIATYÁNK

hova is tettél
ki engem
atyám

cipő nélkül
apaság nélkül
a kint és a bent lényege nélkül
magyarázat nélkül

megkeresztelve
a te idegenséged szerint
a te nevedben

menteni magam
ahogy lehet
átok ez

mi az út
atyám
amin jársz

nincs távirat
nem repül egy csésze sem felém
jel sincs

ez minden
fiam

bárhová is mész
atyám
magadra találsz
a holttestemen keresztül

atyám
ez minden

AZ ÖRÖKSÉG BALLADÁJA

megtalálták végül. hat napra rá.
egy fán lógott, egy gesztenyefán.
szerelmi csalódás, nem egész tizenöt
évesen. hogy végül is beállt volna
spiclinek
vagy sem,
sosem tudjuk meg.

AZ ÉLET FELÉN

Jerikó hamis hangjai
a víg kürtölésben, a kezek
a mellkason

ökölbe hajtva. az üveges
szakáll, ami csak nőtt
és tükrözött.

a koporsók halottak,
mi éltünk bennük.

MEGÉRKEZÉS

a hely, mi nincs a térképeken
a te helyed, ott laksz, ott fázol

idegen bőrben, ágy nélkül, táj nélkül
mint egy sajtóhiba, jövő és cél

nélkül, ami amúgy is csak meggyőzni akarna.
hajók közelednek, nem futnak be soha.

nincs ott semmi, ami van, az nem kiút,
nem visszaút, északi sark,

az iránytű körbeforog. és ami nincs,
elveszett nyelvedet hozza vissza már.

HALÁSZOK. TÉTLENÜL
a Fekete-tengernél

reggel a porfelhők
a külvárosokba fújja
őket a szél
ahol a vakszerencsét kergetik
dolgozni
vagy lopni
egyre megy

valahol a város szélén unottan
egy pléhkrisztus szenved a lakosilók
között az útifű elfelejtette
a felsebzett lábak
gyógyításának
művészetét

és teleisszák magukat
lőrével talán
valami
változni fog

esténként aztán azokra
az időkre emlékeznek
amikor tengereken keltek át
és kutya a szív
feszít és forog a láncon

SÍRFELIRAT

sose változtattam meg, ami nem akar
befejeződni. Prométheusznak is odaadtam
volna a májamat, de elnyelte a föld.
a semmi képekben tárul elénk.

FELHÍVÁS

kedves szüleim, én
a farkas vagyok
könyörüljetek rajtam.
hegyeink már cementből
az erdők letarolva
utolsó tisztásaink buldózerek
martaléka.
mi kell még? —
üres konzervdobozokon
nem él meg a legszerényebb
farkas sem
a papírról és az üvegszilánkokról
az ócska cipőkről nem is szólva.
és ha meghalok
és ha ki
hogyan tanítjátok ti
ki a nyílt beszédet kerületek
gyerekeiteket ezentúl
a világra

MUSKÁTLIS VERS

senki sem lakik ebben a kései órában
ami nem is kér, nem is könyörög.

tárva-nyitva az ablak, te nem vagy
se kint, se bent, az égen repülők,
bevetésre készülnek. szemközt, az erkélyen

muskátlik, törött csempék, üvegek.
mintha a mozgás is visszafelé folyna,
elnyújtott tétova dermeszti a levegőt.

ruhák helyett zápor lóg a köteleken.
csak nem feladni, kitartani, gondolja
talán valahol egy üldözött. és az üldözője.

mintha semmi sem lenne útban,
hetykén dagad az árnyékom. feketerigó
fészkel bele. miért is?

A KRUMPLIEVŐK

van Gogh

A krumplievők feketéből feketébbe váltanak,
minél hosszabban nézik őket, amíg elfogynak
és egészen meg nem feketülnek, mint az utolsókat

rúgó bölények, és az Istentől jövő fény is megfakul,
csak fogaik világítanak még, és kezük remeg,

a Semmibe nyúl,
ami még szabadsággal kecsegtet.

CAFÉ. AMSZTERDAM

Ha igaz az, hogy én ülök
itt, egy üres kávézóban,
mexikói

zene mellett, melyben
még a csapos arca is
átlényegül,

mintha minden egyes
szerződését tényleg előnyösen
kötötte volna meg,

a magánnyal, Van Gogh-gal, a bankkal,
a hazával, saját lelkiismeretével,
a világvégével

és ami utána jön, és én meg
itt azzal töltöm az időmet,
hogy a lépcsős oromzatot

bámulom és folyton azt ismételve
magamban, hogy a lépcsők túl rövidek,
nem érnek el az égit,

de még a pokolba sem, mire is várok
hát, arra tán, hogy egy besúgó
mellém telepedjen, már ha igaz az,

hogy én ülök itt,
egy üres kávézóban,
mexikói zene mellett?

BICIKLIS VERS

Sem a biciklis, sem az erdő,
itt. Teker, egyre gyorsabban
száguld, csak el innen, innen

el, teker, teker egyre, mindent
megelőz, a kezdetet, a szelet,
az infarktust, a postát,

a szabadságot, a fényt.
Sebességet vesz fel,
már alig látható.

Olyan ő is, mint a meggyőződésünk,
minden és semmi sem.
Üldözött és üldöző.

Büszkék vagyunk rá.
Hisszük, hogy befut.

KORAI VERS

Félálom, egy vékony
mezsgye, honnan egyik

a másik hiányt szorítja ki.
Izzadságszag, frissen nyírt fű illata.
Madárcsicsergés, mint valami abszurd
telefonhívások, melyek magukat hirdetik

és nem ismernek sem megérkezést
sem menekülést, és összemosódik minden
és elúzi egyik a másikat. Lassacskán,

ebben a zsugorodó köztes térben, mely
folyton eltolódik, s hol visszanéz rád
minden, egy perem, egy él,

árnyékhatárok, a játék maga. És a köd.
Ha eloszlik, kiderül, hogy félúton
dönteni már nem lehet.

EGY PILLANATRA

megnyílt valami,
mint egy kérés, egy csapda.

Egy határ. Harangok kísérik,
fényszórók világítják. Bezár

a fűszeres, váltanak a kurvák.
A rendőrség egy autót vontat el,

tulaja hovatovább. Szédül
a türelem, egyik a másikába

csap át. Szükségből tán, vagy
nélküle. A nyomor elhíresül.

A pillanatnak biztosan
köze van hozzám.

Amszterdam, 94.3.26

PONT-NEUF

Christian Döringnek

Könnyű léptek a vízen. Jönnek?
Mennek? Ha mennek, búcsúszavuk
alig hallik. Ha jönnek, nincs trombitaszó.
Csak léptek. A vízen.

Az ég tündöklése és bukása
elhallgatott valamit. Egy idegen

angyal lépett a házba és fekete
kendővel letakarta a tükröket.

Nagymama, aki nem akarta a háborút
a házba engedni, bezárt ajtót, ablakot.

Az idegen angyal megevett egy
tányér levest, majd feloldotta őt

az összefüggések alól. Hirtelen
minden megváltozott, az árnyékok

dolgokat vetettek, és nem fordítva.
Aztán a határok minden országnál

nagyobbra nőttek, és Krisztus
fejében egy csillag vöröslött.

A VISSZATÉRÉS KÖNNYEDSÉGE

Némán
és könnyedén
szökik be a zárt

ablakon
és hozzád dörgölődik
mélyen a bőrd

alá. Ahogy
jött, úgy
el is megy

majd visszajön
mint egy hű szuka
megint

ki a nehéz követ
mi szívedről éppen
leesett

visszahozza

MÁR CSAK EZ HIÁNYZIK

Egy hely, közel
se távol. Egy pár cipő, mi
nem kopik ki soha a szabadságból.

Egy kis pálinka az örökkévalóságnak.
Egy szerelem, mi hozzátartozik,
mi útban van, mi kopik.

Egy hold, mi udvarára mered.
Egy érzés, mintha Reykjavíkban
lennék, s ott újjászületek.

Egy őrangyal, ki most nem teher.
Egy emlék, hogy a Semmi is
erősített hitemben.

Egy vacsora, s hogy meghajlik
az asztal is. És egy igazság, mely
ama helyre átvarázsol.

Was ich gerade brauch

ÚT, LÉPÉSEK NÉLKÜL

Hanem hát gondold meg jól,
minden léptedet angyalok őrzik,
vigyázó szemüket a konyhában is

rád vetik, ott vannak veled az Északi-
sarkon, a következő fordulónál,
álmaidból lógnak ki, az álmatlanságodból

és a szivarfüstből, ők mosolyognak rád
a levelezőlapokról, túlzó aggodalmukkal
az agyadra mennek, kezedet lefogják,

hogy a világot el ne hagyd,
tapasztalj még, magadat
nekünk megvigyázd.

NÉPDAL

é menne i haj ja
mondja a népies
é menne i haj ja
ünnepli őt az első sor
é menne i haj ja
csap át a lelkesedés
ja haj i menne é
javít a népies
visszhangzik a rivalgás
é menne i haj ja
éri el éppen a háromszázötvenkettedik sort
é menne i haj ja
ragad át a lelkesedés további
hétezerhatszázhárom sorra
ja haj i menne é
élteti őt az első sor
é menne i haj ja
száll tovább a rigmus
a hajja tillá rom
hirdeti a népies
a hajja tillá rom
ismétli az első sor
és még nyolcmillió
é menne i haj ja
mondják ötmillió sorban
ja haj i menne é
skandálják két-hárommillió sorban
félek hogy azok a sorok
ahol az a hajja tillá rom
a ja haj i menne é
és az é menne i haj ja
kiáltások találkoznak
nagy tragédiák színhelye lesz
de hál' istennek
csak kis félreértéseké

HELY

Egy hely, távol a teremtéstől.
Itt minden nyitott. Nincsenek
előjogok, lélekszemét,

emlékezet, határok, és még
az a nagy unalom sincs,
ami a teremtést ihlette volt,

nincsenek útjelző táblák,
átkok, még ellentéte sincs
semminek. Ha valaki mégis

valamilyen szándékkal indulna
útnak, a szabadságot biztosan
elvéti. De a teremtésre rátalál.

ANGOLKERT

Az a kicsi, csámpás
szívós kínai,
hosszú, gyér
szakállával,
az.

Hogy az öröm harcát
vívja, vagy a halálét
egy képzeletbeli
falhoz dőlve,
senki sem
gátolja
benne.

SANZON. IDEGEN ANGYALOKKAL

Várnak és reménykednek és nem tudják, miben.
Fel-le járnak,
le-fel.

Nem hagynak maguk után sem jelet, sem szót,
sem nyomot. Fel-le járnak,
szünet nélkül.

Fel-le járnak,
egész, egész halkán,
és magukat nézik értetlenül.

Nem tudnak aludni, figyelmeztetni, sírni soha.
Fel-le járnak
két bal lábukon.

Üzeneteik szétszakadt cipőkben érkeznek meg.
Senki sem tudja kibetűzni őket.
De erről ők nem tehetnek.

Le-fel járnak,
fel-le, nem türelmetlenségből,
nem kíváncsiságból, nem rögeszméből.

Legjobb esetben is csak alig körülírhatók.
Fel-le járnak.
És ez így is marad.

HELYZETJELENTÉS

1

Őrangyalaink elhagynak lassan
– elegek ők maguknak.

Némelyek, unottan és angolosan
a hátsó kijáraton távoznak,

a többiek, nagyvonalúan,
még adnak gyorsan egy interjút,
hogy eltűnésüket hihetően megmagyarázzák.

Hogy aztán nélkülünk mihez kezdenek,
ki tudja.

2

Talán köztük is hatalmi harc
tört ki, a hierarchia végett,

és egy napon majd
elnézésünket kérik,
hogy nem érnek már rá

kicsinyes gondjainkkal, reményeinkkel,
rémálmainkkal és a többi törődni.

3

Bizonyosan vannak bukott őrangyalok is.
Kegyetlen a büntetésük, piti a munka:

velünk kell törődniük.
Csoda hát, hogy a nagy üzletből

kimaradva, minket annál inkább
utálnak, és a halálunkat kívánják?

4

De bizonyosan vannak örök menekülők is
köztük, kik félnek, hogy valami beéri őket,

vagy kedves őrangyalok, a középső
emeletről, akik megmutatják,

hová tetted a fésűdet, vagy a gyerekkorod,
vagy egy rég elfeledett szavad,

vagy kopott, vézna őrangyalok,
akik folyton vedelnek és békésen, bambán
vigyorognak rád. Őket két-három cigivel

vagy egy ötmárkás érmével könnyen
lekenyerezheted,

vagy őrangyalok, kik kíváncsiulnának, csak nem
tudják, hova, mert minden vidék

zsúfolásig van velük,

vagy őrangyalok, kik megölték maguk,
mert nem tudták, hogy ők halhatatlanok.

5

Egyetlennek mégis lennie kell,
az utolsónak talán, mindegy, hogy

bukott vagy kegyben van, netán
csak megtúrt, aki az ürességet nem olyan

óvatosan fejezi ki, hogy a végére
felszívódjon a tartalma is.

ELÉGIA

Hervadt levelek
szállingóznak az ablakon. Egy
kerékpár hetek óta támasztja
ugyanazt a póznát. A szomorú
csak az, hogy még ő sem
karikázik el vele.
Összeseprem a leveleket
és közben egy olyan iparágról
álmodozom, mely boldogságot
is képes gyártani.

ARLES. FELVONÓHÍD

van Gogh után

Nem akarok át,
ahová a híd vezet.
De ha nem lenne,
egész biztosan
átalmennék,
át,
a túlsó partra.
Itt idegen vagyok.
De ha már van,
a híd,
mindegy,
végül is,
akár maradhatok is
ideát
s nézhetem
a hajókat,
a nemjövőket,
a nemmenőket.

ÚTON

Amíg meg nem érkezel,
sanyarú a szabadság.
Addig játszatsz velük,

elválaszthatod tízszer is nevüktől
a dolgokat, mégsem lesz elég.
Ajtónak mondod például,

pedig mindegy az, bárhova is vezet.
Csak a meglepetés az értelmet adó.

ALANDALA

A bűcsúra mérget vehetsz. Visszafelé forognak
az utak, míg árnyékod elfogy.

A bolhapiacon emigránsokat kínálnak,
a legújabb filmnek sikere van, borágy a bolond.
Valaki bocsánatot kérne, de kitől. Addig meredni
a szabadságra, míg hátulról látod magad.

A MACSKA

Bezártak a templomok.
De szép is lenne, ha elmehetnének ők is,

messzire, ahol talán,
talán
rájuk is szükség van,

de meg kell szokni ezt is,
világok vannak közöttük,

és törékeny anyagból a falak.
A falu temploma csüggeteg marad.
Idegen napra hunyorog

egy macska,
majd eltűnik a következő fordulónál.

20.27-ES VERS

Esténként, mikor eltűnnek
az árnyak és helyükre betűk

ülnek, megnyúlnak a léptek,
nehogy valamiről is lemaradjanak,

szabadság és nosztalgia között,
valami után, még messzebb,
kíváncsiságtól szaporáz a tüdő,

és a meglepetés szavakba
csap át. Ők maradnak. Csak ők.

Elég, hogy befordulj a sarkon,
s máris más ember vagy, szökevény,
egy egyensúly szökevénye, egy

egyensúlyé, mi eddig még megvolt.
Máshogy szűk az ég, a tüntetők
határozottabbnak tűnnek, pedig

céljuk éppoly bizonytalan, mint
az utca, ahonnan éppen letértél.
A madonna spanyolul beszél, egy

csóka elveszett női cipőre ül,
mintha eltérítődne ettől a magány.
A műzsák robbantanak,

a fodrászüzlet hajarchitektúra-
szalon. Tökös riporterek kérdik,
ki szeretné megnyerni Vaszilij

Kandinszkijt, csak egy buzi, senki
más. A fenség magára zsenialitást
legyez, kínai legyezővel, mi a

szabadpiac jelképe, par excellence.
Minden sarok után más életbe lépsz
be, mi nem a tiéd, de a tárgyaké,

eseményeké, történéseké, és pillantásaik
alatt átváltozol te magad is.

okokat addig csiklintjuk, míg nevetés nem tör ki belőlük. Egy okkal több, hogy ne olvassunk több verset a fenyők, a huzat, vagy a hangyák nyelvén. Később talán, Bécsben, ahol egyetlen bécsivel sem találkozunk. Klingsornak kereszteljük az éjszakát, minden olyan vagány. Mintha mérgesgombából laktunk volna be. Még vagyunk, láthatod, bizonyítékainkat az asztalokra hordtuk. Hogy semmi se legyen biztos.

Egy kólásüveg annyi
egyedüllétet tartalmaz,
amennyit csak egy festő
képes felfogni. A kecskék
gyökeret eresztenek,
mintha lenne még valami,
ami megéri igaznak lenni,
de névtelennek. Mindig azok
voltunk, akik soha nem leszünk.
A legbutább mégiscsak az,
belehalni saját egészségünkbe,
mindegy melyikbe. Ha már
semmi sem maradt, megteszi
egy harisnya is egy akármilyen képen.
Névtelen oszlopok vagyunk, tartjuk
az eget, hogy mindent agyon ne üssön,
ami még csak utánunk jön. A múzsák a kukákba
húzódnak vissza, ott akad még talán valami
emelkedett. Vigasztalom ezt a napot,
pedig nem lesz rám szüksége, holott.
Ha mégis sikerül négy percen keresztül
néznem a tetőn egy galambot, megfogtam
a megfoghatatlant. Ez erőt ad, hogy senkit
bölcsen ne áltassak.

21.39-ES VERS

Ha valaki mégis meglepetésre
vetemedne, álnéven kell fusson.
A rendőrség, a szerelemisten rendezi

majd a felhozatal és a vevők igényeit.
A szerencse kitárja lábait, mint egy ima
után, a tornacipő nevében, a benzinár és

a szent oleander nevében. Rontja a képet,
hogy az örökkévalóságban nincsenek napraforgók,
nyilvánosság, szállodai történetek,

nincs fellendülés, nincs csőd. De
leendő koporsóinkat aprólékosan,
vérbő jelekkel kifestjük.

Ha játszani akarsz, játssz,
legalább ellátsz a másik végig.
Így keletkeznek a mítoszok,
miket elfelejtettünk. Kifogy
a terünk, a hajlított.
Ne lélegezz, míg az
első hó. Einstein hegedül.
Ami kívül, az itt bent tükrözött.
Amott a hold, Némethont csókol.
Megtisztel ez.
Egyik város sem a tied.
És a föld sem, mi majd szemfedőd.
Nyelvet a szürke örökkévalóság ellen.
Lélekvesztővel fejükön a halottak
a talajvízben lent.

JAKSCHI, A BOLOND

Ha a jövőre gondol, csak merő
árnyakat lát, mikkel semmit sem tud

mit kezdeni ő, ki a jövőben még nem élt.
Nyűszít hát félelmében, örömeiben, ki tudja,

Platón talán, ki őt a barlangjába csalta,
tücsökciripeléssel, borral, nővel, de aki

bolond, az is marad, árnyakat rajzol csak,
mik semmihez sem mérhető, és a

szezonban spárgát szedni Németországba
megy. És a pénzt befekteti, hogy

a feltámadásnál ne álljon üres kézzel itt.

BOLHAPIAC

Vasárnap van, a postás
a sárga gyerekkocsiban
elmarad, a bolhapiacon

bukott angyalokat árulnak,
és aki most lélegzetét visszatartja,
dicsőt lát elvonulni,

mi inkognitóban marad.
A verőfény, mint egy egzotikus
üveg, zörren a szélben,

könyvek, halászhálók, ikonok,
gránátszilánkok, egyenruhák,
és az a csodálatos érzés,

hogymindent szabad,
ami tilos, de szörnyű minden
képmás, és nehéz a magunk

szomszédsága, hát megyünk át
hidakon, csak hogy magunkkal
ne találkozzunk, és a múzsák,

a múzsák tehetetlenek,
mint valami emigránsok.

8.37-ES VERS

Talmács és Balmács között az út körbeér. De
te nem éred már soha el, ördögöd van. Kicsi,
vigyorgó. Elkísér. Időt ad neked, hogy pihenj,
vizelj, komótosan megnézd Pestet, vagy belépj
egy ajtón, meg még egyen, meg még egyen,
vagy hogy végre kedvedre kigyászold magad.
Szabadságodat őrzi, hogy ne érkezz meg soha.

SZAPLONCA. VIDÁM TEMETŐ

Aki itt keres, nem kutatja
kukákban olcsó kastélyok, várak
méltóságait,

szétrágott fogók,
szappanmaradékok,
konzervdobozok után,
mik még biztosan jók

lesznek valamire, mindig
kell valami, félig rohadt
paradicsomok, pokrócok,
drótok, vagy egy ügyvéd,

ki holtan fekszik
a kukában itt, újságok
melegedni, női alsóneműk,
injekciók, értékes érmék,

Cháronnak baksis,
hogyan legyen ott,
ahol csak tánc van,
ivászat, miegyebek.

Hegedűm, szálfám, édes dalom,
milliom, végy ki minket a halálból,
hol tető sincs már, szemfedő.

VERS, TELEFON NÉLKÜL

A remény gyalog és mezítláb.
Te még el sem
indultál, de ő már
megérkezett. Fogadnunk
kell őt és támogatnunk,
sebzett lábát ápolnunk,
hogy el ne essen.
De ő csak megy, szakadatlan.
A legvégsőig.
Hogy te elindulhass.

BÉCSI ELÉGIA

Ajtókeretben lakom
Kint sem vagyok bent sem

Felhajóztam én is a Dunán
Fegyverek meredtek rám

Éjjel halkan bútorok tiltakoznak
A csóka is rám mered a vége úgyis

nyitott marad Bárcsak a szavak
csodálkoznának de lejár a nyelv is

mint minden halkonzerv
miben sem dialógus
sem monológ nincsen

a Duna tán ezért
oly szomorú

ezen a parton
a másikon

árral szemben
az árral

mindenhol határ mezsgye Honnan
máshonnan e magány

A SIRÁLY

árnyékban fényt bocsát ki, fényben
árnyékot vet, mintha a teremtés mégiscsak
elbaltázta volna, mint ahogy nagyapám
szokta volt mondani, amikor egyik karját

elveszítette, mit is tehet egy kar egyedül,
az örökkévalóságban, mit is, szolgáljon
festőnek, igazítson hölgy hajában fodrot,
brokát, koncertet dirigáljon, vagy csak

integessen, te úgyis sejtet, mi történik itt,
a sarkon eldugott söntés, mexikói zene, a béke
az adóbevalló dolga, ki a tiéd mellett egy sírt vett,
habzik a tó is, könnyedén,

harag nélkül, marad fölöslegesnek, időnaplód
hova, vonaton hagytad vagy a szerencsében,
a vizeldében, egy telefonfülkében netán, hol
a hang a túlsó végről magadhoz vezet, menj át

a kirakathoz, hol a kedvezmények zöme,
nemcsak te magad.

KÉKHAGYÓ KEDD

A nyúl lábat a banktetőn vonszol
Tristan Tzara kettővé oszol
nem kell a kés ki van tiltva
penészes kenyér a kedély lyukas finta
csörrennek a cserepek
mintha bukott angyalok verebek
kis szomorú a legekben
reményre se félelemre okot
nem ad horizontot tágít
billeg a nyelv bomol
az élet mint mindig megzsarol

SZEPTEMBERI VERS

Rozsda hull a fényre,
lassan bealkonyul. Told ki
a kukákat, húzd be a sötétítőket,
a titkokat ne itt keresd.

Őrangyalok, kik a reggelt nem
éritek meg, legyetek kedvesek
egymáshoz, mondjuk mi,

emigránsok,
ha pirkad.

LILA DÉLUTÁN

Valami történik
Egy pisztráng horogra akad
Zongorázik
Ha a tükörbe nézek, itt vagyok
Ha el, magam sem tudom
Rágyújtok
Az ámulat magára marad
Bármit is tesz
Önmagát rontja
Folyékony félelem a tea
Minden bajokra írt ad.

Valami hiányzik. A holló talán,
a néma kiáltás. Ne boncolj tovább,
kedves, ha mégis túlélnél és ne
légy a bölcs középpont. Kívülről lásd
magad. Ne menekülj a zongorába,
értsd meg a halált, vagy legyél a pereme,
a mindenkori magyarázat. Tél, hótalan.
Kend zöldre ajkaid, hogy lássalak,
kackiámat kékre vagy lilára.
Csinálj belőle örök szeptembert. Tárd
szét lábaid, hogy íróasztalomat lássam.
A szomorúságot ferd sárgára, úgy talán
megértem. Acélállványok merednek
az égre, nem bitók, megúszom ma is.
Nemeden szópára, lehelet megszegik.
Tempósabban, Liszt! Érik a halál,
kéj, visszahozz.

ODÜSSZEUSZ

Végül is mindegy
keresztül-kasul
szeled a csodát

és az ellencsodát.
De visszaesni mégis a közöny
ősanyagába, mint.

Honnan a mersz, mímelni
háborút, szaporodást, hitet?

Megóv-e a szabadság, ha
őrültként kezeled? A beérkezett gondolatot
maga a megérkezés utasítja el rémületében,

hátha nem tud ellenállni az utolsó kísértésnek.
Tíz évébe kerül. Pedig akár örökké is tarthatna.

AZ ÉDENTŐL BALRA

Ha egy versbe kezdesz, tudnod kell, hogy
hogy nem ér véget. Ha ugyanis tudnád,

érvelnél vele érte vagy ellene. Legyen
inkább egy folyamatos alakulás, egy

útkereszteződés, táblák nélkül, hogy
biztosan eltévedj, folyton-folyvást, és

ne csak a célt ismerd. Mert a célegyenesben,
ami a halál, az élet már értelmetlen.

Színes könyvgerincek, hát ki tudna
ellenkezni a puhaság örületével?
Ellentmondás ellentmondás mellett,

ellentét a szkepszissel paroláz, az erkölcs,
az erkölcs erőszaka alóli felszabadulás,
vezérmondatok a fűszerekkel való

bánásmódról, látási zavarok, halottkultuszok,
sütőreceptek, égi kártyák, névjegyek,
traktátusok, mik az origót vitatják, álomfejtés,

a túlkapás óvása, dicsérete, minden egy ellenséges
egymásmellettiségben, vértelenül,

míg a lángok mindent fel nem emésztene.

UTOLSÓ ÓRA

A városháza
órája alibi
az idő elkenésére
a rendőrség néhanap
a dolga után néz
villamosként gördül
pályáján a nap
mindig ugyanazon
mint egy bolond
éppen most száll ki
az autóból Sydney-ben
egy nő
miért is lenne berúgva
ha érzi most szárnyai nőnek
esténként inkább
amikor összemosódik minden
még a csalódások is
a szépségszalomból
műhely lesz
arcegyensúlyozó
felszakadozik a felhőzet
és meglátja a postás
az árulók árnyait
és retteg
a madarak árnyaitól
melyek az árulókékat súrolják
a kikötőből
kifut egy hajó
Dobkovice felé
veszi útját
hirtelen a halál
furcsa összefüggésekben
itt

Igazak vagy átkozottak leszünk
az óra előtt, késre izzad a hagyma.
Ez a hogy is, az éppen ülők csoportja
megcsúszva, odébb. Diócsörömpölő.
Hallgatnak a kürtök, vágnak.
Csalódok abban, ki most tőlem
csodát vár. Valahol, a folyón felfelé
politikai kormorán, szerencsétlen postás,
a levegőben erdélyi bugyi, hét vékony
szálból varrva, hét pók fonta, biztos.
Keresd meg, kedves, húzd fel, vagy ne
gyere soha. Egyre több barátunk hagy el,
és mire újra látod őket, mások már,
vagy én változtam meg? Értelmetlen
hősök sírjánál álltam, zsebemben egy hattyú,
reményt keltő. Ne nyílj ki már soha, szépség,
légy valami más. Talán felcseréltem
a szekrény ajtaját a vécéével ma éjjel.
Cipőim is hiányzanak. Valaki talán
átkelt velük a Rajnán. Az ingem sincs meg,
csinálj belőle vitorlát. Mire is jó a Rajna,
a kamerák, a színek, az emlékezés.
A nyelv magányos, a maradék teljes.

KIS SZIRTI VÁROS

Paul Klee után

Mintha a véletlen szigora
szórta volna ide a házakat,
a szavakat, miket valaki
már nem tudott halála előtt kimondani,
mert nem volt ideje, ereje.

Nincs állomás,
kávézók sincsenek,
temető, folyó, melyből hal ugrik ki,
kérdőjel.

Mértani helyek, miket átépíteni
nem lehet, mert lerombolhatatlanok,
mint az örökkévalóság,
büntetésből festve, mely
visszahúzódik,
hogyan megértse.

KÖD

Minő öröm ebben a ködben szárnytalannak
lenni, így nem ütközik az ember semmibe
amit éppen elhelyeznek az illúziók

múzeumában, itt. Valahonnan felülről
hangokat hallasz, de látni nem látsz semmit,
amibe ütköznél, hisz te szárnytalan vagy,

szegett.

2.16-OS VERS

És folyton mocomorog éjszaka
az ördög, bújik, húzna vissza
az álomból. De se ki, se be,
a kijáratnál páncélosok.
Félárbocon a világérosz,
a világ nemi szervei a szélben lobognak.
Szobrot kap a zöldséges, jeleként annak,
hogy ellentmondás márpedig nincs.
Kalapot kefélsz, de még egy közönséges
hullát sem találsz a szekrényben.
Minden sarkon emlékeket osztogatnak,
sajnálkozni kéne, de jól tudod,
az átszellemülés még nem bizonyít semmit.
Aztán megint Hollandia és Izland között,
egy cérnaszálon lógva,
mire mind nemes gesztusok utalnak.
Sajtója van az álmoknak is, de kötődésük,
helységnevtáblájuk soha. Örömdben
vesztedbe rohannál, de tappodtat sem mész
sehova, nem mozdulsz. Egy szegény ördögnek
mindez kínai, de ezért visszafordulni?
Minek.

ÉS

Út porában az örökkévalóság
pipázik és hunyorog A félelem

fogalmi végtelen tartományokra
bomlanak egy bolond

teremtő kajánul vigyorog
na utánam csinálod Á dehogy

utánozni nem jó és teremtnének lenni
sem veszélytelen

És mit csinálsz amúgy egész nap
Itt maradt egy-két halott őrangyal

az első világháborúból néhány
a másodikból és most verik egymásra

a cekkert én csak nézem őket néha vodkát
löttyintek a sírjukra gyertyák helyett csikket

nyomok a szent anyaföldbe és hogy még
gyászolni tudok a tükör mutatja

az ország ahonnan már nem emigrálhatok

GYILKOS BALLADA

Egy romániai német török vagyok,
egy balkáni fojtóangyal tehát, ki Izlandon
érzi jól magát, Franciaországban
és máshol, és ki megkérte a kezét

csakhogyléleljen a színről
egy csárdáskirálynőnek
hogylévegye Bécsset
és később Tessint.

Időmllassan lejár.
Szörnyen csipkednem kell magam.
Százket útlevelet kérek, semmi céco.
Békében hódlítom meg a világot.

Csak semmi virágot a síromra, kérem.
Csak semmi felhajtást. De egy folyami
kavicsot; felórlódlódt ő is, míg ideért.
És akkor legalább az útlevelek. Különlben

hogyl is cserélném fel
a síromat egy másakra, mondjuk
Jerevánban vagy Dublinban.
Hogyl is.

JAKSCHI ÉNEKEL

Csak ő érti, a bolond,
hogy fér bele egyetlen kukába
ennyi egyesülés

lázas
óvszerek mellett tojáshéj
kihúrt babák pizzamaradékok
tincsek atlaszok
mikben más a világ
dobozok zoknik fogók
szilánkok

mondaná mind
a magáét

egy rész valami
ha el is múlik
megmarad

de az est lelke ő
csak a bolondot érdekli
pedig sivár az is
mint a reggel
egyik a másik után

még szerencse

hogyan holdkóros
és álmában a kukára áll
néha megvilágosodik
és dalolni kezd

BOGARAS VERS

Az üres papírlapot egy kis bogár szeli
át nyomot nem hagy maga után milyen
egyedül lehet és mennyire nem tudok
róla semmit aki e kíváncsi papíron semmi
nyomot nem hagy Keletről jön vagy
Athosról indiai talán vagy ortodox
anarchista vagy békemozgalmi buzi
sörivó fetisiszta vagy mind együtt
kitoloncolják hazátlan vagy német
ki kívándorolna és tudja ami elől menekül
egyetemes vagy fennköltén ide-oda járkál
csak hogy felmagasztalja a Semmit hogy
is hívják ezt a kis bogarat és mi keresnivalója
ezen a papírlapon melyen oly tüntetően
mászik s melyen egyetlen nyomot sem hagy

FELHŐ KICSIBEN

Három folyó hajója, Regensburg,
március végén himbálózni

kezd az örömtől, miközben egy
halk fuvallat megnyitja a lelkeket,

a fedélzeti nyílásokat mind, delet
kongat a pénzautomata, az illatszerbolt

ajtaján a hőmérő júniusba kúszik,
zümmög az örmény, s mialatt a kávézó

utcai asztalához telepszik s önmagával
szembesül, hirtelen s halkan

kétkedni kezd magában, legalábbis
addig a néhány pillanatig,

amíg a kis, sötét felhő
a napot eltakarja.

Mindig ugyanaz: láthatatlan
határok, áttetsző lég, részecskék,
szándékok, okok egyvelege, de

velünk egyikük sem törődik.
Nyelv előtti kémia. Vagy valami
olyasmi, és a megértés. Ami

olvasható, ami a hasonlatokon
kívül itt marad: állomások, cégreklámok,
vadnyomok, tomográfiák, éjszakák,

hol rövidebbek, hol hosszabbak.
Egyszer Kamilli úr a túlélőcsomagból
akart megélni. De a dolgok széttörtek

egyre, pedig de lehetett őket csodálni!
Amikor még az árnyékainkkal játszottunk,
a barlangban, ott.

CAPRICCIO

El sem tudnám képzelni, hogy
valamilyen nosztalgiák bűvkörébe
kerüljek, ott hátul, ahol valaha játszottam.

Kigyógyulnék a kételyeimből, hogy
Szókratészt mégis félreértettem. Merő
hetykeségből fel sem fognám,

hogy néha a szabadság is módi.
Semmi sem emlékeztetne magamra.
Olyan bálványaink lennének, mint például

Karl Lagerfeld, akinek sikerült annyira
lekarcsúsodnia, mint egy hátsó üvegfestészeti ikon.
Hogy ki a példaképem? Elnézést kérek egy bizonyos

Hennétől, aki keresztül-kasul rohant a forradalmon,
mégis lelőtték, de a szoboravatáshoz
gyűjtőakciót szervezni, annak nem lenne

értelme. Szent Brictius, Termetesfalvára
kérlek, annak a bejáratnak léteznie kell,
mindegy, hogy hova, de hát, hogy onnan

kijöjjünk, és lássuk, mi is van ott, mögötte.
Talán csak nem megint dobozok, pikulázó
pufókok, martinilibák, reformok és Államvasutak?

De még ha így is lenne, lássam már azt a bejáratot,
mégis, s lássam már egyszer hátulról a világot.
Anyám szokta volt mondani, hogy a temető Jerikó

és Frankfurt között van, ahol a hang a szót elásta.
Ott születél. Egy kis Kurrah azóta nem tágit
mellőled, mondatokkal támogat, mozdulatokkal

kísér, hidakon hajt át, liftekbe, vécékbe, mozikba,
teázókba űz, csak a kocsmáktól el, s az érzéstől,
hogy igazságtalanul kezelnek, s hogy a Sors mostoha,

és ha véletlenül szomorú vagyok, az Állatkertbe vezet,
a határzónába, ahol a majmok, ahelyett,

hogy lőnének, kéjesen élveznek.
Megyek-e nem megyek Enschedébe holnap?

GALAMBOS VERS

A galamb szó, ami most éppen eszembe
jut, mert már reggel esik, szóval a galamb
szó indítja e verset, melynek ritmusa

a kávégépezéhez mérhető
és azt a veszélyt rejti magában,
hogy valami olyasmit értek a galamb szó

alatt, ami nem is létezik, és hogy el
ne felejtsem a szót, kihúszom a galambot
a bevásárlócéduláról és kitolom

őt a középpontból a szélre, ahol
bár a galamb el nem tűnik, de egy olyan
galambbá változik, mely távol áll

mindentől, amit én róla gondolok.
Ugyanaz érvényes, gondolom, miközben
a menny erkélyajtaja akadozik, egy

narancsra, de miért is változtatnék
át egy narancsot narancssá, ha az
most épp egy galambbal sikerült.

Ugyanezen megfontolásból, mert
a véletleneket én nem zárom ki, s melyek
hatalmasabbak lehetnek minden szavamnál,

elfogadom a fonott széket is, ami
önmagában a vers lekerekítettsége ellen
szól, és ha még egy cigarettáról

a mambo szó jut eszembe, vagy
a homokozó, vagy Luise, ez minden
galambot érintő képzeletet fölülmúl,

és akkor felteszem magamnak, miért
is kell elképzelnünk valamit, ami már
akkor véget ér, amikor még el sem kezdődött,

talán mégsem vagyunk csodagyerekek,
hanem valami seggfejek, kiknek szemét
egy galamb kell felnyissa.

PILLANATFELVÉTEL

Üres strand. Csak a tenger
közvetlen végtelensége, ami
megelőlegezi a Nagy

Semmit, ami tobzódni
kezd. A kocsmákban
utcai művészek szobrocskákat

árulnak, pótlandó azt,
mi tényleg segítene. Most, hogy
végül a fal is leomlott,

minden olyan távoli már,
a magömlések, a születés,
Amerika felfedezése,

az avantgárd, a Mi Urunk
Feltámadása, a rock and roll,
az ősrobbanás, csak egy

kis nosztalgia marad és a sarki
halas kofa, aki életre-halálra
alkuszik, mintha legalábbis titkos

iratok kiadása lenne a tét.
A pantomimet ma reggel ne
keresd, a hiányát nézd, a teraszon

urasan reggelizik. A kamerák,
mint valami bozsgó japánok,
megörökítik a híres pillanatot, amit

már Goethe is. Körös-körül romok,
és hogy megértés legyen, egymással
beszélnek, talán épp valami

örökkévalóságról, mely gyerekkorunk
odvába húzódik, szamaras szekerek
cammognak el, komótosan, mint

a halottaskocsik.
Egzotikus üvegekbe pisilni
tán szerencsét hoz. És ha egyszer

meghalok, akad majd egy olyan
reggel, mely nem ígért semmit,
nincs is hát, mit beváltson.

VARJÚDOMBI VERS

Nagymama, aki nem bízott már
a Tízparancsolatban, egy idegen

neszre figyelt. Az öbölben rozsdázó
bárkatakaira biztosan nem. Sem a kidőlt

fák közt egy gyors menetre, a Semmi
ellenében, a felismerést az utódokra

hagyva. De nagymama,
aki régen mindig elzavarta

a cseresznyefákról a varjakat,
megunta már ezt az egész zsibvásárt,

az ezüstöt, a porcelánt, a használt
szőnyeget, könyveket, és egyszer

csak felszállt, minden cécó
nélkül, és elhúzott velük,

– azóta is itt ül valahol egy tetőn, ágon,
kerítésen, de mindig itt, a közelemben,

és ezt a verset is biztosan olvassa,
pedig még meg sem írtam. De vajon

kin vezeti le ez a nyughatatlan lélek
mind a sok dühét, undorát, gyászát?

REGGELI VERS

Mihez kezdesz
egy őrangyallal, aki reggel,
mialatt te kényelmesen
kávédát szürcsölöd
és a világot rendezed, amit
tegnap összekuszáltál,
lezuhan az égből, erkélyedre
toccsan, végleg elterül.
Először azt hiszed, hál' istennek,
nem ütött agyon.
És aztán?

LÁZ

Ami minket lázba hoz,
magát hidegen hagyja.

Ez a hideg kerülőutakon
jut el hozzánk, angyalok

imájában például, akik
az égből alábuknak. Először,

tolvajok módjára, megkerülik
a házat, aztán beköltöznek

az otthon képzetébe. Elfoglalják
a könyvtárat, a vécét, az erkélyt,

a folyosót, a székeket, a cigarettás-
dobozokat, még a lyukas zoknikba is

beköltöznek, lenyúlják leveleinket
és a mi nevünkben meg is válaszolják

őket. De ha már itt vannak, élnünk
kell velük. Mi mást is tehetünk?

Kivasaljuk ingeiket, kutyáikat
úri helyekre visszük, autót

mosunk nekik, megvigasztaljuk
őket, ha keservesen sírnak.

Vannak angyalok, akik szurkolnak,
vannak a hidegvérűek, angyalok,

kik valami egészen mást csinálnak.
Vannak köztük olyanok is, kik

egész egyszerűen nem tudnak
dönteni. Na, ezekre aztán mindenki

rászáll. Kész csatatér már
a ház. Csak egy asztal marad.

Egyik lapja a védelemé, a másikon
támadnak. Nekünk kell eltemetni

a halottakat, a sebesülteket ápolni,
kihirdetni a nyerteseket.

FESTETT LÉG

Astridnak

Levegőnket, tata, amiből folyton kifogyunk, mindig újra-teremtjük, ugye? Hogyan? Ezt az ecsetvonásodat kitörölöm. Főle rajzolok egy kezet, nemlétező pigmentekből, ami mellényül. Az a fehér folt, ott balra lent, az a Hold. Nincs állomása. A zöld az üveglapon is zöld marad. Végül is ez egy Kép, kivivel akarna lenni, de az utolsó pillanatban a kivit felzabálták a múzsák. A következő ecsetvonás mint egy nekibuzdulás, árulással. Egy okker színű foltot, ami valamit jóvá akar tenni, átfestem, mivel is? Fákka! Áh, dehogy, ami mulandó, az öntörvényű, megfoghatatlan. Ha mégis megpróbálsz, szétesik. A Krischan név elterelné figyelmünket a következő ecsetvonásról. Színt keverek, valahonnan csak el kell kezdeni, mindegy, honnan, egyik ecsetvonás a másikat éri, erős a kényszer, a vég ellen védekezni. Hogy kezeljem a szürkét? Biztosan van egy nap is, csakhogy őt megfesteni nagyon is banális lenne. Szánalmasan szitkozódó sirályok verdesnek a víz fölött, mintha most törnének ki a fogságból. Letelepszene a szárazföldön, ott csendesebbek, és imádkoznak is néha. Így válnak Isten előtt is idegenekké. Le lehet ezt festeni? Igen, le lehet. Törölni kell az ecsetvonást. Miért is mutatna egy színes folt valahova, csak elrontaná az irányt. Szóval az ecsetvonások törlik a színfoltot, aminek biztosan örül valaki, vagy alig kap tőle levegőt. A következő ecsetvonás azokat a székeket törli, melyek a képbe hatolnak. A kar moztatás után már nem is kar, valami egészen más. Egy paca csak akad valahol, de őt is törölni kell, nem viselné el a jövőt, ami rohamos léptekkel közelít hozzá. A csodálkozáshoz elég egy fél ecsetvonás, a másik fele könnyedén elbánik a törött üvegekkel. Egy paca most jól jönne, maga lenne a megtestesült büszkeség, tehát átfestem őt is, egy másik pacával, amit újfent törölni kell, nehogy igényeket támasszon. Hogy lehet gesztusokat festeni? Hát, hogy le se fested, amit amúgy is törölnél. És akkor az végleges. Egy értelmezést törölni sokkal bonyolultabb, mint felvázolni egyet. Hallod, hogy dübörög a vászon, a levegő, a sok kitörölt ecsetvonástól és színfolttól?

Gemalte Luft

Jerkem-berkem hívom a versem
hívnám csalogatnám a Pusztából
ide hozzám a második jövőbe gyere
mondanám bátorítanám önteném a lelket
beléjük a szavakba a bénákba
vezetném őket a Pusztából ki
a Semmiből hogy úgy mondjam ebből
a keszekuszaságból ki van itt
na ki van itt ordítom megint a Pusztába
bele amíg végre üres szemeit rám veti
ügyes vagy jól csinálod mondom cilu cilu
ide hozzám hogy megetesselek a nagy
jambust eljátsszam veled elhexamétereljelek
vessek rád első követ leoninust palimszeszt
ódát asszociáljunk logoszolguk át az éjszakát
verseljem el gátlásaid elégiázzam ki csontos
morád üzleteljünk na ki van itt jól csinálod
ügyes vagy még viheted valamire
hízelve neki éjt nappallá téve
ne bolondozz gyere na jerkem-berkem
nézd ki van itt jól van na jól van
a második jövő az van itt
ordítom a Semmibe bele
hangosan halkán de szünet nélkül
egyre-másra amíg meg nem hallja
és óvatosan idemerészkedik hozzám
és a homlokomat nyalja
és mint egy rossz versláb
nyávogni nem kezd

MINDIGUGYANAZ

A saját verset is kirabolni,
és elcsenni a reggelt,
amitől oly sokat remélünk,

a Dóm teret, mint valami
egyezséget, Van Gogh nevét,
a kitörés honvágyát,

a napot, mely az
igaztalanokra is süt,

minden egyes szót,
mely a szépre rést nyit,

régi fényképeket, melyek
az utódokat igazolják,

és a zseblámpát is, hogy
még a legeldugottabb zugra
is fény derüljön,
elcsenni mindent,
elhordani,
ami még hasznos lehet,

míg semmi sem marad,
csak a szavak, semmi sem örök,
mivel kezdenénk
valamit is?

LILA DAL

Jer ide, menj. Ugyanaz. A reggeli
shoppingnál az Elba is hajladoz.

Aki még észnél van, kávézaccot kever,
ahol ülünk, egy a nép – ne legyen

több fal, tárgyalás, lövési
parancs. Kedvem van végre, versírási

kényszer, szóra is bírom. A holt
szögben hun harcol a góttal

egy nemes ügyért. Emelkedetten villog a fény lenn
az alagút végén. Látom a halott apát, de ő nem
engem.

Aranykupolák, ti, ne csüggedjetek, fel a fejjel.
Az építkezések, ezek az orgonák, na jó na.

Megyek hát, holnap is egy nap,
a békeszerződés szerint is, fennen.

KLAPPHOLT TAL. SYLT

Reggelente minden olyan
nyugodt, messze ellátni, a Tengerig,
a Semmiig, messze. És aztán?

Ha szerencséd van, hallod a vízbefűltak
kórusát, mi sugallat, s mi homályos,
mint a nap bűvölete, ami

nincs. Talán áruházakban
énekelnek, mikkel tele vidék,
táj, s még azon is túl,

ameddig a szem el sem lát.
Talán átugrik valami
az Abszolútból hozzánk,

dohány, bohócok, vegyszerek,
sírályok, a szabadság
igézete, érmék, minden, mi kell

és kacat és talált tárgy és emlék,
és mi csak törlesztünk folyton,
folyvást. A halálig.

ROSSZ IDŐK A FÁKRA

Nos, mivel elmúlt a veszélye
annak, hogy a fákról
beszéljünk, kihalnak lassan
a versből. Az elszáradt
ágakat tovább toszogatom,
magam előtt. Az utcán,
oldalt, egy kidőlt bükk.
Lakknyomok rajta.
Talán a horpadások miatt.
Vagy a halálért. Felállítanám
én azt a bükköt, csak ne lennék
ennyire gyenge. Ha az emlékezetem
nem csal, velem egyidős lenne most
az erdő, ami már rég nem az,
ahol mindent szabad, ami tilos.
Hogy a vágyakozás ne lankadjon,
kifutópályákra van szüksége,
hangárokra, benzinkutakra.
Amerre a szem ellát, felhőkarcolók
tartják az eget, ami már egy másik.
A fa már magáért sem beszél.

A KÍNAI EGYENSÚLY

Hogy a Rómait hol találja,
kérdi az ősz, karikalábú kínai.
Úgy egy egész kétmilliárd, teszi
hozzá, tapsol, és szökell, hál'istennek,
majdhogynem kötelességből.
Ugyanezt, ha barátok előtt,
kibillenne a pályájáról,
amin oly békésen körözzünk,
akkorát remegne, a Föld.
Szép időnk van ma.
És továbbáll.

IRÁNYSÁV

Minél jelentéktelenebbek
a határok, annál fontosabbak
az alibik, főleg, ha más
időzónába kell átlépni.

Ez a reggel, mely be sem vándorol
és nem is emigrál, műanyagfóliákba

csomagolja az eső architektúráját,
fóliákba, miket valaki ott felejtett.

A füstölgő szemétdomb mögött,
ott, ahol a posztmodern a halálos
csend tökéletes stílusára vált,

nyoma vész az üldöző és az
üldözött melankóliájának.

Az örökség
hitkérdés.

AZ A MÁSIK ÉG

Itt sem hitelesebb az ég, mint
máshol. Mint egy győző, ki még

soha nem csatázott, nézi fentről
a vesztesek sírjait. Hold, ne hívogass

ma éjjel, még álmomban a Vásártoronyba
másznék, a rendőrség felébresztene,

s én lezuhannék. A repülő az éles
helyzetet próbálják, de az taktikát

vált. Mezítlábas gyerekek az ajtóban
játszanak, a kinti és benti boldogság

határán, s ki nagyon egyedül van,
tűntetőkhöz csapódik. Krakkóig

ér a kíváncsiság, ahová csak azért utazik
az ember, hogy legyen honnan visszatérnie.

És honnan e vágy, gyökeret eresztetni,
innen s túl, a megszokások nehézkedésében?

Hát nem repülni vágyik leginkább
a lélek? És elégtétel az, ha Ikarosz

mégiscsak visszatért a kezdethez,
még ha holtan is? Az ég itt is segít

az eligazodásban,
győzedelmesen

és priusz nélkül.

SZÓVÁSÁR

Amit tenyeredből
olvasok,
így a cigányasszony,

elborzaszt. Ne fizess
érte. Menj hát,
menj, meg ne állj.

Máshogy ejted
majd a szavakat,
egy-két sorod,
akaratod ellenére

kivándorol. De nem
értik meg ott sem
őket, a magányos

szavakat. És az
emigráltak híján
ezekkel sem tudunk

mit kezdeni,
amik itt maradnak
minekünk.

EPIZÓD

Egy régi indiai
vázát szemlélek
itt, a múzeumban,
a béke szigetén.

Suttogás töri meg
néha a csendet.
Egy zuhanó sárkány

beszédes színeit
csodálom. Tekintete szó szerint
mindent megsemmisít,
amire ránéz.

És olyan gonoszságot
tükröz, ami csak
emberé lehet.

Mint béka a fűben, kúszott fel a gyerekkor azon a korhadt létrán, a gesztenyefának támasztva. Hajtásról hajtásra süllyedt a világ lassan oda, ahova tartozik, a mélybe: az utca, mely Keletre visz, az utca, mely Nyugatra, vagyis sehova, a kutak terén, a csapadék, ahol nemhogy egy szót, de még a nyelvet sem érteni, az elhagyott vágányok, pedig egykor velük mértük a világot, az iskola, a temető, ahol a lovak a hőseinkről legelték le a fűvet, az első világháború hőseiről, és a második hőseiről, a vasárnapok, amikor a templom előtt jósolgattunk. És eltűnt minden az avarban, ami öröktől fogva ismétlődött, abban a mély lyukban, ami egy másik kíváncsiságot ébresztett. Egy kis szerencséivel fel lehetne mászni azon a korhadt létrán, egészen a fa legtetejéig, és csak fűtyörészni kéne, máris lenne annyi bátorságunk, hogy leugorjunk a világ széléről.

AMI NEKEM A KÁVÉHOZ KELL

Egy csikóhal, ami az akváriumból kiugrik
Egy zene, ami merő ájulat
a megszólalásig
pontban negyeddel nyolc előtt
Tegnapról egy pár szilánk
Holnapról a füstölő
Gyász semmi, sok boldog unoka
Egy tönkrement kerti tömlő
Csak egyszer: az örökkévalóságot lázadni látni
Egy repjegy a feltételesbe
Szülni valamit és nagyokat fájni
Egy film, a gyerekkori feledésbe
Egy rögzös út, egyre csak feljebb, hol a varjak
a bitót hiába keresik
Éjszakai csavargók, kik a sört kipisilik
Tizenegy cipőfűző, hogy összemasnizd
Némi vigasz a hősi halottaknak
Két doboz, cigarettából
Hogy tudj a régészeti leletekről
melyek a tíz parancsot elferdítik
És két nyugodt óra
mik a semmit össze nem kötik

Was ich zum Kaffe brauch

Számítok, nyelvügyvéd Uram, a diszkréciójára,
 s hogy hallgat, mint a sír. Nos, nekem nincs két
 hazám, mint minden rendes emigránsnak,
 lassan nyílik a nyelvtani feketerígó,
 nekem csak két hontalanságom van,
 egy új, természetesen, meg egy régi.
 Egyikből ugrálok a másikba, ahogy éppen kell.
 Hétfőtől péntekig többnyire az egyikben
 nézek körül, a hét többi napján a másikban.
 De mint biztosan tudják, a törvény szerint
 csak egy hontalanság létezhet, ezért nekem
 csak egyről van papirom. Így hát, más lehetőség
 nem lévén, minden hétvégén eltűnök, és a véget
 nem érő, hosszabbnál hosszabb szombatokat és
 vasárnapokat úgy vészelem át, mint egy körözött,
 köztörvényes bűnöző, reszketve, fázva, álmatlanul,
 egy isten háta mögötti fészkerben, elhagyott vágányok
 alatt, egy várrom ködös múltjában, vagy egy halott
 kalapja alá bújva, a nyelvtől fényévekre messze,
 ahol nem találhat meg senki.
 És remélve, hogy legalább az Utolsó Ítéletkor
 megértik, és nem kell még a halálom felét is
 illegalitásban töltenem,
 üdvözlöm hát tiszta szívből
 a Német Akadémiát.

KÉTKEDÉS ÉS BIZONYOSSÁG

*Utószó Franz Hodjak magyar nyelvű
versválogatásához*

Az író a történelmi hangulatot árasztó Nagyszeben jellegtelen gyártelepi részén, a Lupeni utcában nőtt fel, az iskolapadot viszont az erdélyi százok legnevesebb gimnáziumában, a Brukenthalschule-ben koptatta, így ifikora első szakaszát a történelem súlya és a kispolgári szocialista felszínesség alakította. Közvetlenül az érettségi után már meg is kapta az első pofont az élettől, ugyanis a tehetséges, nagyreményű fiatal nem vették fel az egyetemre, így építőtelepi segédmunkásként kellett dolgoznia. Ez a kis hátrány azonban eltörpült a romániai németiség által elszenvedettekhez, a deportálások és a kitelepítésekhez képest, így Hodjak hamar túltette magát a megpróbáltatásokon és segédmunka-élményeit később verssé nemesítette. A megfelelően gondoskodó hivatalok csak 1965-ben engedélyezték Hodjaknak a felsőfokú tanulmányok elkezdését, így Kolozsvárott beiratkozhatott német és román szakra. Egyetemi évei alatt Peter Motzannal, a későbbi irodalomtudóssal és e generáció legjelentősebb német irodalomkritikusával kötött életre szóló barátságot, valamint kapcsolatba került az *Echinox* körrel, a kolozsvári román diákok nyugatos, a szocializmust bíráló, haladó irodalmi körével, és rendszeresen publikálni kezdett a kör által kiadott háromnyelvű irodalmi-kulturális lap német nyelvű oldalain. Magyar hölgyet választott feleségnek, egy – soknyelvű – gyermekük van. Így Hodjak újrateremtette maga körül a legendás erdélyi többnyelvűséget és multikulturalizmust.

A fiatal író bizonyos szempontból szerencsés csillagzat alatt született: az egyetemi évei ugyanis egybeestek a romániai szocializmus reformszakaszával, ami azt jelentette, hogy a szellemi élet nyitottabbá vált, nyugat-európai könyveket lehetett fordításban vagy eredetiben vásárolni, könyvtárból kölcsönözni, folyóiratok érkeztek az országba és a kultúra is bővebb állami támogatást kapott. Irodalmi körök létezhetek, a hangulat szabadabb volt, sőt még a

könyvkiadás állami dotációját is megemelte a pártvezetés. Ez a helyzet azt a szerencsét hozta Hodjak számára, hogy egyetemi éve után 1970-től alkalmazta őt a kolozsvári Dacia könyvkiadó lektornak. A háromnyelvű kiadó német könyveinek gondozása lett a feladata és ezt a munkát 1992-ig, az NSZK-ba történt kivándorlásáig folytatta. Ebben a munkakörben nagy megbecsülést vívott ki magának, ugyanis sorra láttak napvilágot a jobbnál-jobb kötetek: Hodjak támogatta azt a fiatal vonalat, amely a megmerevedett szocialista realizmust kívánta az irodalmon belül átértékelni – vagyis csodás, dicsérő jelentéseket írt az ilyen velleitású kötetekről, hogy azok a cenzúrán átmelessenek. A fiatal lektor kiállt a formabontók és a lázadók mellett is. A század és egyben az évezred végére ez a magatartás szinte közhellyé vált, de a hetvenes-nyolcvanas években ez bátorságot tételezett fel, és okos taktikázást követelt szerkesztőtől, lektortól, kiadóigazgatótól. Hodjak került a konfliktust, nem lett belőle nyílt ellenálló, mint jó néhány kolozsvári értelmiségiből: mint német származású ember ezt talán nem is tehetné volna meg, a titkosszolgálat azon nyomban fasisztaként kezelte volna annak minden következményével. Ceaușescu diktatúrájának súlyosbodásával Hodjak élete is nehezebbé vált. A nyolcvanas évek derekától egyre erőteljesebben érezhette a hátán a célkeresztet: lehallgatások, besúgói jelentések tudatában kellett mindennapi életét élnie, alakítania. A cenzúra egyre szigorúbbá vált, ezért Hodjak írói és lektori mivoltában is állandó jelleggel, nap mint nap kompromisszumok megkötésére kényszerült, amit mérhetetlen dohányzással és alkoholfogyasztással semlegesített. A szocializmus letargiája már-már Hodjak végét hozta, ám a politikai fordulat megadta számára is az új élet esélyét, amit az író/költő teljes mértékben kihasznált.

A politika színpalainak cseréje a váltások egész sorát hozta Hodjak életében. Először is elhagyta Romániát. Ezt a döntést viszonylag későn, 1992-ben hozta meg, miután a romániai német lakosság az NSZK-ba költözött, és ő ezáltal olvasók nélkül maradt. Németországban sikeresen illeszkedett be az irodalmi életbe, azóta is 1–2 évente jelennek meg kötetei,

könyvbemutatókra, konferenciákra és felolvasóesetekre jár. A legmélyebb váltás műfaji repertoárjában következett be: a szocializmusban Hodjak főleg verseket, valamint gyermekkönyveket, meséket publikált az elrejthető szimbolikus tartalmak miatt. A legfontosabb kifejezőeszköze a vers volt, ez kínálta ekkor a gondolati szabadság esélyét, itt lehetett az időtlenséget elérni és megragadni. Az epikus tartalmak oly mértékben ütköztek a cenzúra által kijelölt határokkal, a pártvezetés irodalmi felfogása oly sok kompromisszumot követelt az írótól, hogy azt Hodjak már nem vállalta fel. A szabadságot megízlelve azonban kikíváncsiok voltak belőle az elfojtott tartalmak, így a kilencvenes években egyhuzamban több regényt is megírt. Most, az ezredforduló után mintha megint visszatérne a lírához. Hodjak ma Majnafrankfurt mellett él egy kisvárosban szabadúszó íróként.

Műveit, művészetét sokféle díjjal jutalmazták: megkapta a KISZ irodalmi díját, majd 1976-ban a Román Szocialista Köztársaság Írószövetségének a díját is átvehette. 1982-ben elnyerte a „Mannheim város írnoka” címet, ám a díj átadására és az ezzel járó ösztöndíjas év kitöltésére nem engedték kiutazni. A fordulat után azonban átvehette a nagyon rangosnak számító Ingeborg Bachmann-díjat (1990), a Nikolaus Lenau-díjat (1996), valamint a Németországi Schiller-Alapítvány díszoklevelét (2005). Az 1993-as esztendőben Hodjak a frankfurti Johann Wolfgang Goethe Egyetem meghívására poétikai előadást tartott, ez szintén megtiszteltetésnek számít a német szellemi életben. Köteteit több nyelvre is lefordították.

Franz Hodjak élete első irodalmi szakaszában döntően lírát közölt. Verseiben az egyén kiútját keresi a totalitárius állam megsemmisítő hatalmából, az egyén önállóságát célozza meg, ám ez az útkeresés újra meg újra megghiúsul, a szerző elbukik, mert kiutat csak az iróniában talál. Azt meg Hodjak jól tudja, hogy a gúny, a kifigurázás, a szélsőségekre hajló elődök kiválasztása nem jelent igazi megoldást, ez csupán vigasz lehet. Útkeresésének dilemmái közt elgondolkodik Kaspar Hauser, Caligula, Herkules, Villon, Ezra Pound és Odüsszeusz alakján, a román irodalomból

is hív segítő útkeresőket Alexandru Ivasiuc és Anatol E. Baconsky személyében, de az iránytűt Bertolt Brecht, Georg Trakl és valamennyire Lessing jelenti Hodjak számára. Ezeket a költőket és elképzelt személyeket versben szólítja meg, avagy újraönti alakjukat szövegekben és strófákban: mindegyikük kivétel nélkül az egyén és a megmagyarázhatatlan külső hatalom konfliktusainak az áldozatai. Ám Hodjak igyekszik felülemelkedni a korán, az élet apró dolgaira figyel, hogy benne az általánost megláthassa: „*Jelentés a kertből (18. o.): túl sok itt lent / a fa árnyékában a gaz // ritkítani kéne a koronát / ott legfelül*” (*Nachricht aus dem Garten: zu viel unkraut wuchert / im schatten des baums // da wird höchste zeit / die baumkrone / zu lichten*). A fordított cselekvés általános emberi gyengesége ellen protestál Hodjak, aki nem nagy céltáblákra lődöz, megelégszik a részjelenségekkel. Elsiratja a kimúlt Coco kanárit, de a vers végén a kalitkák kinyitására kéri fel az embereket; „penészes kenyér a kedély”, írja a *Kékhagyó kedd* című versében, ám a sorok végén az abszolút igazság felé nyit: „billeg a nyelv bomol / az élet mint mindig megszarol” (*Kékhagyó kedd / Blauer Dienstag, 124. o.*). De talál boldogságot Hodjak, megleli a beteljesülést? Minden ellenkező jel dacára a bezárt világ Hodjakja ráel a végtelenre, ráel a boldogságra, és pedig irodalomföldrajzi felfedező útjai vezetik el az ígéret földjére.

Ezek az utak természetesen fikcionálisak a reális földrajzi megnevezések ellenére is. Hodjak a poézis keretein belül kiszabadítja magát abból az évszázados fájdalomból, amit a szülőföld fokozatos elvesztése miatt érzett az erdélyi német irodalom. A nemzethalál víziója nem csak a magyar irodalomban él, az erdélyi német irodalomnak is egy évszázadig a valósága volt. De hogyan lehet élni a halál állapotában, abban az állapotban, amikor az olvasók, az újságok és a színházak eltűnnek, a rokonok, a családtagok kíváncsodolnak, a szűk, de azért mégiscsak létező kis irodalom keretei teljesen szertefoszlanak és az új közegben, Németországban az olvasóközönségnek fogalma sincs az erdélyi helyzetről, a felolvasóestek résztvevői nem tudják megkülönböztetni a román és a német irodal-

mat, előttük egybemosódik a kettő. Hodjak kiszabadítja magát ebből a béklyóból, és amint elvesztette a Szászföldet, úgy megnyerte Kelet-Európát. Verseiben bebarangolja a Duna-deltát, a hegyi román falvakat, Bukarestet, Kolozsvárt, a Székelyföldet. A Fekete-tenger partján a száműzött költő, Ovidius nyomait keresi: „Ovidius, testvér / zárt kapukat döngetek / látod, mint / hajdanán te / mögöttük / kiabálnak / szólnak / kihez is” (*Tomis, Konstanca / Tomis, Konstanz*, 46. o.). Hodjak rácsodálkozik az emberekre és mindenhol keresi azokat a művészeket, írókat, költőket, akik a kort, az embereket, a szabadságot és a gondolkodást képviselik. Ez Hodjak boldogsága.

Hodjak nyelve pontos és precíz: kiérezni belőle a nyugatnémet nyelvhasználatot, amivel a szocializmus nyelvi kritikáját valósította meg, de benne van ebben a precizításban a nyelvféltés is, a nemzetséghhez tartozó költő félelme a nyelvvesztéstől. A pontosságot a nyolcvanas években egyre erőteljesebben váltotta fel a maró irónia, a rejtett gúny és az elkeseredés hangja, valamint a kulturális bizonyosságokat kereső ember kétkedése a jövőt illetően: „hirtelen s halkan // kételkedni kezd magában, legalábbis / addig a néhány pillanatig, // amíg a kis, sötét felhő / a napot eltakarja.” (*Felhő kicsiben / Kleine Wolke*, 140. o.)

Még mielőtt a teljes irodalmi és személyes talajvesztés bekövetkezett volna Hodjak életében, megváltozott a politikai világrend és ezzel megnyílt a lehetőség az epikus Hodjak előtt is. De nem az íróasztalfiókból kerültek elő a regények, hanem ezeket sorra kiírta magából, éspedig az épp aktuális témákat ragadva meg. A *Grenzsteine (Határkövek)*, Majnafrankfurt, 1995.) című regényt a nyugat-európai országok bukaresti konzulátusai előtt kigyózó sorok ihlették: Hodjak egy gagre alapozta művét és azt színezte ki. A vízumért sorbanálló Harald Frank államot alapít, hogy ily módon hatékonyabban tárgyalhasson a beutazási kérelmeket jobbra elutasító hivatalnokokkal, ám ebből a cselekedetéből nagy galiba származik, felfordulás, forradalom, a hadsereg támadása és további abszurd események egész sora, amelynek részleteit és előképeit a román politikai életből jól ismeri a figyel-

mes újságolvasó. Harald Frank végül eljut álmai földjére, nota bene: vízum nélkül, mert eltéveszti a vonat és a hazaút helyett Magyarországon köt ki. Hodjak már nem az értelmet keresi, hanem a paródiává züllött közéletnek tart görbe tükröt. A főszereplő érzéketlen, tanulatlan embert akar játszani „polgártársai” előtt, ám mindig kiütközik belőle az értelmiségi, aki végső soron az irodalom szemüvegén keresztül szemléli a világot. Harald Frank Goethe sírját akarja látni, ezért Carl August weimari hercegtől kér befogadólevelet, Brechtel kíván találkozni, stb. Az irodalom intertextuális jelenlétének ellenére mégis elolvad a műben az irodalom, mint ahogy el is olvadt a jelentősége a posztoszocialista évtizedben.

Az abszurd világ további fokozódását olvashatjuk Hodjak következő regényében, az *Ein Koffer voll Sandban* (*Homokkal teli bőrönd*, Majnafrankfurt, 2003.) A főhős Németországba igyekszik gépkocsival, de soha nem érkezik meg, mert az újabb és újabb félreértések miatt mindig valahol máshol köt ki, mindig Európa más-más szegletében landol. Hodjak e műben tulajdonképp saját útkeresését írta meg, a német nyelvterület elérése, meghódítása a célja, de megérkezni igazából nem akar, valami láthatatlan erő mindig visszahúzza Kelet-Európába. Ám nem a haza vonzza, nem valami „hon”-fogalom él benne, csupán nem találja az utat, *ténylegesen* talajtvesztetté vált a főhős. A szocializmus értelmetlensége ebben a regényben lelt igazi, parodisztikus, jókedvű, de mégis mélyen megrázó megfogalmazásra. Ezt a regényt több más prózai munka követte, amelyek hasonló témakörben értelmet keresnek az értelmetlennek tételezett világban. A szerző mindig megtalálja azt az élethelyzetet, amelyben az ironia és a nyelvi komikum egyaránt elhelyezhető.

De kicsoda igazából Franz Hodjak? Önmagát versben így láttatja: „egy romániai német török vagyok, / egy balkáni fojtóangyal tehát” (*Gyilkos balлада / Moritat*, 137. o.). Keletiesen csengő neve alapján nevezi magát töröknek, amivel ironikus módon megerősíti olvasóit-hallgatóit nyelvérzékükre alapozott tévhitükben. A romániai német definíció végső

soron szükséges, mert a realitások nem kerülhetők meg teljesen, ám finom utalással a kulturális dimenziót sem hagyja ki: a magyar nyelvben ismeretlen és ezért lefordíthatatlan *fojtóangyal*, gyilkos angyal, a *Würgengel* a 17. század erdélyi német irodalom főműve volt és a török uralom alatt bekövetkezett országromlást írta le. Hodjak egyszerre teremt önmagát is, olvasóját is ironizáló lírai képet, valamint metaforát önmagáról. A rossz értelemben vett Balkán, Kelet-Európa, az értelemkeresés és az elbukás egyszerre van benne Hodjak művében, önazonosságában, amelyben tulajdonképp csak a kétkedés örök.

Balogh F. András

AZ ANGYALOKKAL FLANCOLÓ

AKINEK ÖRDÖGE VAN

Franz Hodjakról és egy nap bűvöletéről, ami nincs

(1)

Szóval mihez kezdesz az őrangyallal? Aki reggel, miközben te kényelmesen kávédat szűröcsölöd, lezuhan az égből, erkélyedre toccsan, és végleg elterül? Nem ütött agyon. És aztán?

Ám sokkal izgalmasabb, hogy mit kezd ő veled. Ki itt ülsz a világban, kényelmesen, és nem tudod mivégre. Ezek a játékszabályok, ezek. Ez a tea, ez a holtpont. A legégetőbb kérdéseket mindenki felteszi magának. Versében él a költő, költőjében a nemzet. Európa csendes. Újra csendes. Halk. Halk, mint a kamrában már gyűlő szavak. A szavak tobzódni halkan. Csend.

Jó, akinek ördöge van, könnyű.

(2)

Franz jóban van az őrző és védő angyalokkal, a virágokkal, szavakkal, szóközökkel, a belső és külső neszekkel, tud valamit Jónásról, a csendről, Szókratészről, Savonaróláról, de a mai vagányokról is egyet s mást. S arról a hideg, vizes teremről, ártatlan nagy tükreivel, ott legbelül. Érzékenyen reagál a világ abszurd történéseire, magabiztosan egyensúlyoz a kötélén, pedig az nincs is kikötve. Kedvesen fanyar hangja valami mély illúziótlanságról árulkodik, de az eredendő emberi sebzettség be is gyógyul a versek olvasása közben, megalszik, mint árnyékban a tej, estére a rucahápgóság. Tétova ódák arról, hogy az élet furcsa, és felfoghatatlan, és szép, és szomorkás, és édes.

És arról, hogy egyszer majd meghalunk.

(3)

De előtte mihez kezdünk?

És utána, mihez kezdenek velünk?

Mert ezek a határok nagyon is összerosódnak Hodjak költészetében. Az egyik percben még Platón barlangjában szorongsz, a másikban már Regensburg

és Drezda tágas terein, vagy a Duna-delta egy csendes, világvégi halászfalujában, vagy a papírlapon, amit egy bogár szel át, vagyis a versben, ami fölött Nagymama szelleme, meg Jakschi, a bolond. Bolhapiacon turkálsz, az alexandriai könyvtárban, ködben tapogatózol, angyalesőben baktatsz célod felé, amit nem is ismersz. Minden változik, minden rozsdázik, múlik, elenyész, valami mindig hiányzik, de bármit is teszel, objektív törvényeket követsz, levegőt veszel, nem elveket, eszel, igazolványod van, halandó vagy, saját akaratod ellenére is, itt vagy, az okok nem kérdeznek utánad. Önkéntelenül is Villon jut eszembe, tűnt idők asszonyai, lovagjai, szerelmei, elveszett ifjúságom, s hogy a hős Nagy Károly hova lett.

És Marcus Aurelius, akinek elmélkedéseit a vécén ülve olvasom: „Hippokratész, miután sok betegséget meggyógyított, végül maga is betegségbe esett, és meghalt. A kaldeusok sok ember halálát megjósolták, aztán őket is elérte végzetük. Nagy Sándor, Pompeius, Caesar, akik gyakran egész városokat elsöpörtek a föld színéről, és csatáikon sok-sok ezer lovast és gyalogost elpusztítottak, egyszer csak maguk is távoztak az életből. Hérakleitosz, aki a végső világegésről annyi tudományos tételt állított fel, marhatrágyába burkolt testtel vízbetegségben halt meg. Démokritoszt elpusztították a férgek. Szókratészt másfajta férgek ölték meg. Mit akarok mindezzel? Beszálltál, áthajóztál, megérkeztél: szállj ki! Ha másik életre kötsz ki, ott is bizonyosan vannak istenek, ha pedig teljes érzéketlenségre, legalább nem lesz sem fájdalmad, sem élvezeted, s nem szolgálsz egy olyan edénynek, amely annál hitványabb, minél magasabb rendű a szolgálója. Mert ez az értelem és a te géniuszod, az pedig csak föld és rothadás.” [Elmélkedések. Harmadik könyv, 3.]

(4)
Villon a mennybe érkezik.

(5)

Itt kedélyesség, nyugalom, derű, a folytonos változás állandósága. Mindigugyanaz.

(6)

Számmisztika. Szómagia.

A görögök szerint a hat tökéletes szám. Annyi, mint a nálánál kisebb osztóinak összege: $6=1+2+3$. Nem gyakori ez, még a számok között sem, a következő a 28, a rákövetkező már háromjegyű. De Villonnak már ez is sok. Elhagyja az eget. Vagyis hogy elköltözik. Megszökik. Felszívódik. Átugrik a palánkon. Odamegy. Idejön. Visszatér. Ráhangolódik. Rátalál. Megjön az ihlete. Rátalálnak. Felakasztják. Leszakad. Átáll.

(7)

Sokan jártak nála vendégségben. Én is voltam kétszer, Franznál. Vagy ő volt minálunk, ki tudja. Van az ittlétnek egy olyan abszurditása, amit csak szépsége és otthonossága múl felül. Ezt a német a szavak szintjén még tudja. Dasein. Dichtung und Wahrheit. Nagyon ott van. Itt. Az erdélyi német érti is.

(8)

A szerző nem halott. Az olvasói élnek.

(9)

Franz Hodjak a háború végén, 1944 szeptember 27-én születik Nagyszebenben, a német kultúra egyik fellelgyarában, fiatalon segédmunkás, egyetemi tanulmányai után lektor a soknemzetiségű Kolozsvárott. Írni a hatvanas évek második felében kezd, a sztálinizmus és a szocialista realizmus örölete után, a diktatúra és a személyi kultusz még nagyobb, ember- és alkotásellenes örölete előtt, azokban az években, amik a tényleges szabadság, nyitottság, szellemi pezsgés, méltóság, értelmes munka és nagy mozgásterek ígézetével kecsegtetnek egy ideig. Először játékból ír, megtisztítandó a nyelvet a kliséktől, az irodalmat a provincializmustól, később elhivatottságból, egyre inkább befelé fordulva, kiábrándulva, mentve a

menthető, értékteremtőn és értékőrzőn.
1970-től 1992-es németországi kitelepüléséig (az utolsók között hagyja el Erdélyt) a három nyelven publikáló Dacia Kiadó német lektora, ahol a sors fintoraként első tevékenysége éppen saját első, a kiadók decentralizálása miatt még kallódó és kiadatlan kéziratának elbírálása. Az évek alatt jellegzetes versvilágot teremt, pontos, szigorú cezúrákkal, senkivel össze nem téveszthető hangon. Németországban már kitelepedése előtt is felfigyelnek rá, azóta is rendszeresen részesül díjakban, kitüntetésekben, alkotói ösztöndíjakban. A legkiválóbb kortárs német lírikusok és elbeszélők (monodramákat, regényeket, elbeszéléseket is ír) között tartják számon, számos nyelvre fordították már. Ő maga is fordít, többnyire románból. Jelenleg Usingenben él, magyar feleségével, Frankfurt mellett. Néha kávézik. Néha rágyújt.

(10)

Most már ezt is tudjuk. És hogy a költő nem akar senkit bölcsen áltatni. Visszavonul, szemlélődik. Erkélyen ül. Figyel. Ha elfárad, beáll a sorba. Platón, Szókratész, Van Gogh, Villon, Bruckner, Savonarola, Danton, Ovidius, Brâncuși, Kafka, Jónás, Herkules, Trakl, Celan, Max Frisch, Jeszenyin, Motzan, Prométheusz, Klee, Tzara, Ionescu, Caligula, Kandinszkij, Liszt, Odüsszeusz, Brecht, Neruda, Hölderlin, Charon.

És népet gyűjtesz magad köré szüntelen
Hogy Napkelettől Napnyugatig tiszta áldozatot
mutasson be Néked.

(11)

De addig a vers becserkészése.
Amikor egyedül vagy. Szemben a papírral, az emlékeiddel, a hangokkal, zörejekkel, ízekkel, csókokkal, vereségekkel, a volt és a még barátokkal, szerelmekkel, lehetőségekkel, mulasztásokkal, a menetoszlop többi tagjával, a városok forgatagában, ismeretlenek között, a falvak kuruttyos,

csaholó csendjében, bávatagon, árván.
Egyedül vagy?

(12)

Az idill örök. A sóvárgás, a menetelés örök.
A szentség, a változás örök. Ha kinyújtod a kezed,
belül vagy a világ auráján. Minden történet vers.
Minden nem-történet vers. Minden vers elégia.

(13)

Balkonvers, bogaras vers, galambos vers, szeptem-
beri vers, 21.39-es vers, 11.32-es vers, 20.27-es vers,
8.37-es vers, telefon nélküli vers, capriccio.

(14)

De mi van az angyalokkal?
És mi legyen velünk?

Eredő bűnünk a fehér.
Eredő bűnünk a fehér.

És mindig a feketébe trafálunk.

Halmosi Sándor

FORDÍTÁSHELYSZÍNEK 2004–2009

TÜBINGEN	<i>schöne aussichten</i>
	<i>tangente jour</i>
STUTTGART	<i>bistro brenner</i>
	<i>cafe heller</i>
	<i>arigato</i>
	<i>ökumenisches zentrum</i>
	<i>uni, cip-pool</i>
	<i>bürgerhospital</i>
	<i>ludwig-pfau-str</i>
	<i>rote kapelle</i>
	<i>max-kade-haus</i>
	<i>bistro ampulle</i>
BÖBLINGEN	<i>schönaicher first</i>
FELLBACH	<i>innenhof rathaus</i>
	<i>eiscafe marmolada</i>
BEBENHAUSEN	<i>landhotel hirsch</i>
MAROKKÓ	<i>agadir, jardin d'ean</i>
	<i>tafraout, hotel salama</i>
	<i>szahara</i>
BUDAPEST	<i>peterdy utca</i>
	<i>orlay utca</i>
DARMSTADT	<i>cafe ballon</i>
KÓSZEG	<i>ibrahim</i>
MÉNFŐCSANAK	<i>hóvirág utca</i>
SELMECBÁNYA	<i>penzion tomino</i>
	<i>klopácska</i>
VELEM	<i>novákfalva</i>
ANGLIA	<i>picklecott, jordan cottage</i>
	<i>near sawrey, tower bank arms</i>

FORRÁSJEGYZÉK

Brachland. Gedichte. Klausenburg, Dacia, 1970.

Epilog, 5

Deutung in Weiß II, 45

Spielräume. Gedichte & Einfälle. Bukarest, Kriterion, 1974.

Hände, 7 • [Luftv], 77 • [Landv], 61

Zur unendlichen Säule, 14

Brâncuși, 21 • [SSpr.ü], 46

Siebenbürgische variationen, 36

offene briefe. Bukarest, Kriterion, 1976.

Monolog eines Baumspaliers, 11

Der Regen, 12

Tagesbeginn, 16

Hoffnungen, 19

Promenadenliteraten, 63

Nachricht aus dem Garten, 74

mit Polly Knall spricht man über selbstverständliche dinge als wären sie selbstverständlich.

Bukarest, Kriterion, 1979.

Blues, 6 • [SSpr.ü], 42

Über die arbeiten des Herkules, 28 • [SnF], 57

Mythos, 30 • [SSpr.ü], 31

Villons Ankuft im Himmel, 33 • [SSpr.ü], 19

Papierdrache, 39 • [SSpr.ü], 33

Eintragung ins Tagebuch, 43 • Notiz, [Landv], 56

Trauer um Coco, 44 • [SSpr.ü], 41

Liebes Maß, 50 • [SSpr.ü], 34

Rosenauer Burg, 55 • [Landv], 25

Variation auf Bruckners Zweite, 57 • [SSpr.ü], 115

Flieder in Ohr. Bukarest, Kriterion, 1983.

Vama Veche, 17 • [SSpr.ü], 47
27.09.81, 40 • [SSpr.ü], 48
Kleine Elegie, 46 • [SSpr.ü], 12
Savonarola, 51 • [SSpr.ü], 13
Elektrischer Frühling, 58 • [SSpr.ü], 37
Grabrede, 62 • [SSpr.ü], 100
Vortrag über Blumen, 73 • [SSpr.ü], 38

Augenlicht. Gedichte. Bukarest, Kriterion, 1986.

Standpunkte, 6
Diese firlefanze, 7
Jonas' Qual, 10 • [SSpr.ü], 59
Autofahrt, 11
Gedanken beim Teetrinken, 13
Sächsischer Friedhof, 17 • [SSpr.ü], 14
Sokrates 2, 18
Kelling 3, 22 • [SSpr.ü], 73
Schattenriß, 24 • [SSpr.ü], 15
Tomis, Konstanz, 25 • [Landv], 29
Triptychon, 30

Luftveränderung. Bukarest, Kriterion, 1988. [Luftv]

Die erste Zigarette am Morgen, 5 • [SSpr.ü], 44
Kurze Theorie eines Gedichts, 6 • [SSpr.ü], 10
Kurze Geschichte eines Gedichts, 7 • [SSpr.ü], 11
Fast eine Liebeserklärung, 11
Was Sie betrifft, 12
Böser Augenblick, 14 • [SSpr.ü], 74
Meine Freundin, 16
Morgentee, 19 • [SSpr.ü], 81
Liebesgedicht, 20
Die Stühle, 25 • [SSpr.ü], 82
Sergej Jessenin, 30 • [SSpr.ü], 84
Morgenlitanei, 38 • [SSpr.ü], 88
Morgens im Hotel, 45 • [SSpr.ü], 90
Aufsässiger Besuch, 53 • [SSpr.ü], 54
Brukenthalschule. Im Hof, 62 • [Landv], 58
Vorstadtbild, 63 • [SSpr.ü], 91

Siebenbürgisches Klagelied, 64 • [SSpr.ü], 92
Regenbogen, 71 • [SSpr.ü], 89
Brief, 73 • [SSpr.ü], 93
Mitternachtsalandala, 75 • [SSpr.ü], 17
Frontenbericht, 81
Villons Auferstehung, 82
Danke, so war es nicht gemeint, 88 • [SSpr.ü], 78
Letztes Nonsensgedicht, 89 • [SSpr.ü], 108
Spiel, 90 • [SSpr.ü], 45
Tangogedicht, 91

Sehnsucht nach Feigenschnaps. Ausgewählte
Gedichte. Leipzig, Aufbau-Verlag, 1988. [SnF]

Siebenbürgische Sprechübung. Gedichte. Frankfurt/
M, Suhrkamp, 1990. [SSpr.ü]

Dantons Tod, 18
Hals. über. Kopf, 103
Morgens, noch im Bett, 116

Landverlust. Gedichte. Frankfurt/M, Suhrkamp,
1993. [Landv]

Landverlust, 7
Der Ort, 11
Jetzt, 14
Vaterunser, 23
Ballade vom Vermächtnis, 31
Die Hälfte des Lebens, 38
Ankunft, 39
Fischer. arbeitslos, 42
Epitaph, 50
Appell, 55
Gedicht mit Geranien, 66

Ankunft Konjunktiv. Gedichte. Frankfurt/M,
Suhrkamp, 1997.

Die Kartoffeleesser, 9
Café. Amsterdam, 15
Gedicht mit Radfahrer, 21

Morgenstück, 22
Augenblick, 29
Pont-Neuf, 32
März 45, 40
Die Leichtigkeit der Wiederkehr, 47
Was ich gerade brauch, 48
Weg ohne Schritte, 61
Volkslied, 62
Ort, 65
Englischer Garten, 67
Chanson. Mit fremden Engeln, 76
Bericht zur Lage, 78
Elegie, 81
Die Zugbrücke in Arles, 83
Unterwegs, 87

Links von Eden. Aschersleben, Verlag Un Art Ig,
2004.

Alandala, 5 • [DFT], 10
Die Katze, 6 • [DFT], 85
20 Uhr 27 Gedicht, 7 • [DFT], 34
Flâneur, 8 • [DFT], 41
Anlässe, 9 • [DFT], 11
Land. Ohne Beweis, 10 • [DFT], 15
21 Uhr 39 Gedicht, 11 • [DFT], 16
Zürich. Gleis 3, 13 • [DFT], 87
Der Narr Jakschi, 14 • [DFT], 31
Flohmarkt, 15 • [DFT], 58
8 Uhr 37 Gedicht, 16 • [DFT], 63
Sâpînta. Fröhlicher Friedhof, 17
Gedicht ohne Telefon, 20 • [DFT], 81
Wiener Elegie, 21 • [DFT], 28
Die Möwe, 22
Blauer Dienstag, 23 • [DFT], 35
Gedicht im September, 24 • [DFT], 20
Violetter Nachmittag, 25 • [DFT], 72
11 Uhr 32 Gedicht, 26 • [DFT], 40
Odysseus, 27 • [DFT], 23
Links von Eden, 28
Alexandrinische Bibliothek, 29 • [DFT], 48
Letzte Stunde, 30 • [DFT], 60

Rolandseck, 31 • [DFT], 25
Kleine Felsenstadt, 32 • [DFT], 14
Nebel, 34 • [DFT], 17
2 Uhr 16 Gedicht, 35 • [DFT], 52
Gedicht mit Und, 36 • [DFT], 24
Moritat, 37 • [DFT], 89
Jakschi singt, 38 • [DFT], 74

**Die Faszination eines Tages, den
es nicht gibt.** Verlag Ralf Liebe, 2008. [DFT]

Gedicht mit Käfer, 7
Kleine Wolke, 8
Nec plus ultra, 9
Capriccio, 12
Gedicht mit Taube, 18
Gedicht mit Krähen, 22
Momentaufnahme, 26
Morgengedicht, 30
Fieber, 32
Gemalte Luft, 36
Die Überlistung des Gedichts, 38
Tagundnachtgleiche, 42
Violettes Lied, 46
Klappholttal. Sylt, 47
Schlechte Zeiten für Bäume, 49
Das chinesische Gleichgewicht, 51
Usinger Elegie, 66
Flugschneise, 68
Der andere Himmel, 70
Sprachmarkt, 73
Zwischenfall, 82
Kastanienbaum, 83
Was ich zum Kaffe brauch, 86

TARTALOM

Egy vers rövid elmélete / 5

Kurze Theorie eines Gedichts

Epilógus • Epilog / 7

Fehérben fehér • Deutung in Weiß II / 8

Kezek • Hände / 9

A végtelen oszlophoz • Zur unendlichen Säule / 10

Brâncuși • Brâncuși / 11

Erdélyi variációk • Siebenbürgische Variationen / 12

Egy fásor monológia • Monolog eines Baumspaliers / 13

Az eső • Der Regen / 14

Hajnal • Tagesbeginn / 15

Remények • Hoffnungen / 16

Korzóirodalmárok • Promenadenliteraten / 17

Jelentés a kertből • Nachricht aus dem Garten / 18

Blues • Blues / 19

Herkules munkáiról • Über die Arbeiten des Herkules / 20

Mítosz • Mythos / 21

Villon a mennybe érkezik

Villons Ankunft im Himmel / 22

Papírsárkány • Papierdrache / 24

Naplórészlet • Eintragung ins Tagebuch / 25

Coco siratása • Trauer um Coco / 26

Szerelem mérték • Liebes Maß / 27

Barcarozsnyói vár • Rosenauer Burg / 28

Variációk Bruckner második szimfóniájára

Variation auf Bruckners Zweite / 29

Vama Veche • Vama Veche / 30

1981. szeptember 27. • 27.09.81 / 31

Kis elégia • Kleine Elegie / 32

Savonarola • Savonarola / 33

Villódzó tavasz • Elektrischer Frühling / 34

Nekrológ • Grabrede / 35

Traktátus a virágokról • Vortrag über Blumen / 36

Szempontok • Standpunkte / 37

<i>Ezek a pojják • Diese Firlefanze</i>	/ 38
<i>Jónás kinja • Jonas' Qual</i>	/ 39
<i>Autóút • Autofahrt</i>	/ 40
<i>Teaszünet • Gedanken beim Teetrinken</i>	/ 41
<i>Szász temető • Sächsischer Friedhof</i>	/ 42
<i>Szókratész 2 • Sokrates 2</i>	/ 43
<i>Kelnek 3 • Kelling 3</i>	/ 44
<i>Sziluett • Schattenriß</i>	/ 45
<i>Tomis, Konstanca • Tomis, Konstanza</i>	/ 46
<i>Triptichon • Triptychon</i>	/ 47
<i>Az első cigaretta reggel</i>	
<i>Die erste Zigarette am Morgen</i>	/ 48
<i>Egy vers rövid története</i>	
<i>Kurze Geschichte eines Gedichts</i>	/ 49
<i>Ami Önt illeti • Was Sie betrifft</i>	/ 50
<i>Majdnem vallomás • Fast eine Liebeserklärung</i>	/ 52
<i>Fájó felismerés • Böser Augenblick</i>	/ 53
<i>Barátnőm • Meine Freundin</i>	/ 54
<i>Reggeli tea • Morgentee</i>	/ 56
<i>Szerelmes vers • Liebesgedicht</i>	/ 57
<i>A székek • Die Stühle</i>	/ 58
<i>Szergej Jeszenyin • Sergej Jessenin</i>	/ 59
<i>Reggeli litánia • Morgenlitanei</i>	/ 60
<i>Szállodai reggelek • Morgens im Hotel</i>	/ 61
<i>Terhes vendég • Aufsässiger Besuch</i>	/ 62
<i>Brukenthalschule. Az udvaron</i>	
<i>Brukenthalschule. Im Hof</i>	/ 63
<i>Külvárosi anziksz • Vorstadtbild</i>	/ 64
<i>Erdélyi siratóének • Siebenbürgisches Klagelied</i>	/ 65
<i>Szivárvány-szvit • Regenbogen</i>	/ 66
<i>Levél • Brief</i>	/ 67
<i>Éjféldalala • Mitternachtsalandala</i>	/ 68
<i>Jelentés a frontról • Frontenbericht</i>	/ 69
<i>Villon feltámadása • Villons Auferstehung</i>	/ 70
<i>Köszönöm, nem így gondoltam</i>	
<i>Danke, so war es nicht gemeint</i>	/ 72
<i>Egy utolsó nincstételmevers</i>	
<i>Letztes Nonsensgedicht</i>	/ 73
<i>Parti • Spiel</i>	/ 74
<i>Tangóvers • Tangogedicht</i>	/ 75
<i>Danton halála • Dantons Tod</i>	/ 76
<i>Hanyatt. homlok • Hals. über. Kopf</i>	/ 77

Reggel, ágyban még • Morgens, noch im Bett / 78
 Számkivetve • Landverlust / 79
 A hely • Der Ort / 80
 Most • Jetzt / 81
 Miatyánk • Vaterunser / 82
 Az örökség balladája • Ballade vom Vermächtnis / 83
 Az élet felén • Die Hälfte des Lebens / 84
 Megérkezés • Ankunft / 85
 Halászok. télenül • Fischer. arbeitslos / 86
 Sírfelirat • Epitaph / 87
 Felhívás • Appell / 88
 Muskátlis vers • Gedicht mit Geranien / 89
 A krumplievők • Die Kartoffeleesser / 90
 Café. Amszterdam • Café. Amsterdam / 91
 Biciklis vers • Gedicht mit Radfahrer / 92
 Korai vers • Morgenstück / 93
 Egy pillanatra • Augenblick / 94
 Pont-Neuf • Pont-Neuf / 95
 '45 március • März 45 / 96
 A visszatérés könnyedsége
 Die Leichtigkeit der Wiederkehr / 97
 Már csak ez hiányzik • Was ich gerade brauch / 98
 Út, lépések nélkül • Weg, ohne Schritte / 99
 Népdal • Volkslied / 100
 Hely • Ort / 101
 Angolkert • Englischer Garten / 102
 Sanzon. Idegen angyalokkal
 Chanson. Mit fremden Engeln / 103
 Helyzetjelentés • Bericht zur Lage / 104
 Elégia • Elegie / 106
 Arles. Felvonóhíd • Die Zugbrücke in Arles / 107
 Úton • Unterwegs / 108
 Alandala • Alandala / 109
 A macska • Die Katze / 110
 20.27-es vers • 20 Uhr 27 Gedicht / 111
 Flâneur • Flaneur / 112
 A kézenfekvő • Anlässe / 113
 Hon. Bizonyosság nélkül • Land. Ohne Beweis / 114
 21.39-es vers • 21 Uhr 39 Gedicht / 115
 Zürich. 3-as vágány • Zürich. Gleis 3 / 116
 Jakschi, a bolond • Der Narr Jakschi / 117
 Bolhapiac • Flohmarkt / 118

8.37-es vers • 8 Uhr 37 Gedicht / 119	
Szaplonca. Vidám temető	
Săpînta. Fröhlicher Friedhof / 120	
Vers, telefon nélkül • Gedicht ohne Telefon / 121	
Bécsi elégia • Wiener Elegie / 122	
A sirály • Die Möwe / 123	
Kékhagyó kedd • Blauer Dienstag / 124	
Szeptemberi vers • Gedicht im September / 125	
Lila délután • Violetter Nachmittag / 126	
11.32-es vers • 11 Uhr 32 Gedicht / 127	
Odüsszeusz • Odysseus / 128	
Az Édentől balra • Links von Eden / 129	
Alexandriai könyvtár • Alexandrinische Bibliothek / 130	
Utolsó óra • Letzte Stunde / 131	
Rolandseck • Rolandseck / 132	
Kis szirti város • Kleine Felsenstadt / 133	
Köd • Nebel / 134	
2.16-os vers • 2 Uhr 16 Gedicht / 135	
És • Gedicht mit Und / 136	
Gyilkos ballada • Moritat / 137	
Jakschi énekel • Jakschi singt / 138	
Bogaras vers • Gedicht mit Käfer / 139	
Felhő kicsiben • Kleine Wolke / 140	
Nec plus ultra • Nec plus ultra / 141	
Capriccio • Capriccio / 142	
Galambos vers • Gedicht mit Taube / 144	
Pillanatfelvétel • Momentaufnahme / 146	
Varjúdombi vers • Gedicht mit Krähen / 148	
Reggeli vers • Morgengedicht / 149	
Láz • Fieber / 150	
Festett lég • Gemalte Luft / 152	
A vers becserkészése • Die Überlistung des Gedichts / 153	
Mindigugyanaz • Tagundnachtgleiche / 154	
Lila dal • Violettes Lied / 155	
Klappholttal. Sylt • Klappholttal. Sylt / 156	
Rossz idők a fákra • Schlechte Zeiten für Bäume / 157	
A kínai egyensúly • Das chinesische Gleichgewicht / 158	
Iránysáv • Flugschneise / 159	
Az a másik ég • Der andere Himmel / 160	
Szóvásár • Sprachmarkt / 161	
Epizód • Zwischenfall / 162	

Gesztenyefa • Kastanienbaum / 163
Ami nekem a kávéhoz kell
Was ich zum Kaffee brauch / 164
Usingeni elégia • Usinger Elegie / 165

Kétkedés és bizonyosság / 167
Az angyalokkal flancoló / 175
Fordításhelyszínek / 181
Forrásjegyzék / 183
Betűrendes mutató / 195

BETŰRENDES MUTATÓ

11.32-es vers / 127
1981. szeptember 27. / 31
20.27-es vers / 111
21.39-es vers / 115
2.16-os vers / 135
'45 március / 96
8.37-es vers / 119
A hely / 80
A kézenfekvő / 113
A kínai egyensúly / 158
A krumplievők / 90
Alandala / 109
Alexandriai könyvtár / 130
A macska / 110
Ami nekem a kávéhoz kell / 164
Ami Önt illeti / 50
Angolkert / 102
Arles. Felvonóhíd / 107
A sirály / 123
A székek / 58
Autóút / 40
A végtelen oszlophoz / 10
A vers becserkészése / 153
A visszatérés könnyedsége / 97
Az a másik ég / 160
Az Édentől balra / 129
Az élet felén / 84
Az első cigaretta reggel / 48
Az eső / 14
Az örökség balladája / 83
Barátnőm / 54
Barcarozsnyói vár / 28
Bécsi elégia / 122
Biciklis vers / 92
Blues / 19
Bogaras vers / 139

Bolhapiac / 118
Brâncuși / 11
Brukenthalschule. Az udvaron / 63
Café. Amszterdam / 91
Capriccio / 142
Coco siratása / 26
Danton halála / 76
Egy fasor monológja / 13
Egy pillanatra / 94
Egy utolsó nincstelmekvers / 73
Egy vers rövid elmélete / 5
Egy vers rövid története / 49
Éjféldalala / 68
Elégia / 106
Epilógus / 7
Epizód / 162
Erdélyi siratóének / 65
Erdélyi variációk / 12
És / 136
Ezek a pojácák / 38
Fájó felismerés / 53
Fehérben fehér / 8
Felhívás / 88
Felhő kicsiben / 140
Festett lég / 152
Flâneur / 112
Galambos vers / 144
Gesztenyefa / 163
Gyilkos ballada / 137
Hajnal / 15
Halászok. tétlenül / 86
Hanyatt. homlok / 77
Hely / 101
Helyzetjelentés / 104
Herkules munkáiról / 20
Hon. Bizonyosság nélkül / 114
Iránysáv / 159
Jakschi, a bolond / 117
Jakschi énekel / 138
Jelentés a frontról / 69
Jelentés a kertből / 18
Jónás kínja / 39

Kékhagyó kedd / 124
Kelnek 3 / 44
Kezek / 9
Kis elégia / 32
Kis szirti város / 133
Klappholttal. Sylt / 156
Korai vers / 93
Korzóirodalmárok / 17
Köd / 134
Köszönöm, nem így gondoltam / 72
Külvárosi anziks / 64
Láz / 150
Levél / 67
Lila dal / 155
Lila délután / 126
Majdnem vallomás / 52
Már csak ez hiányzik / 98
Megérkezés / 85
Miatyánk / 82
Mindigugyanaz / 154
Mítosz / 21
Most / 81
Muskátlis vers / 89
Naplórészlet / 25
Nec plus ultra / 141
Nekrológ / 35
Népdal / 100
Odüsszeusz / 128
Papírsárkány / 24
Parti / 74
Pillanatfelvétel / 146
Pont-Neuf / 95
Reggel, ágyban még / 78
Reggeli litánia / 60
Reggeli tea / 56
Reggeli vers / 149
Remények / 16
Rolandseck / 132
Rossz idők a fákra / 157
Sanzon. Idegen angyalokkal / 103
Savonarola / 33
Sírfelirat / 87

<i>Szállodai reggelek</i>	/ 61
<i>Számkivetve</i>	/ 79
<i>Szaplonca. Vidám temető</i>	/ 120
<i>Szász temető</i>	/ 42
<i>Szempontok</i>	/ 37
<i>Szeptemberi vers</i>	/ 125
<i>Szerelm mérték</i>	/ 27
<i>Szerelmes vers</i>	/ 57
<i>Szergej Jeszenyin</i>	/ 59
<i>Sziluett</i>	/ 45
<i>Szivárvány-szvit</i>	/ 66
<i>Szókratész 2</i>	/ 43
<i>Szóvásár</i>	/ 161
<i>Tangóvers</i>	/ 75
<i>Teaszünet</i>	/ 41
<i>Terhes vendég</i>	/ 62
<i>Tomis, Konstanca</i>	/ 46
<i>Traktátus a virágokról</i>	/ 36
<i>Triptichon</i>	/ 47
<i>Usingeni elégia</i>	/ 165
<i>Út, lépések nélkül</i>	/ 99
<i>Utolsó óra</i>	/ 131
<i>Úton</i>	/ 108
<i>Vama Veche</i>	/ 30
<i>Variációk Bruckner második szimfóniájára</i>	/ 29
<i>Varjúdombi vers</i>	/ 148
<i>Vers, telefon nélkül</i>	/ 121
<i>Villódzó tavasz</i>	/ 34
<i>Villon a mennybe érkezik</i>	/ 22
<i>Villon feltámadása</i>	/ 70
<i>Zürich. 3-as vágány</i>	/ 116

A kiadó könyveinek kizárólagos terjesztője
a Pécsi Direkt Kft.
7630 Pécs, Üszögi-kiserdő u. 1.
www.alexandra.hu
www.konyvnagyker.hu

Noran kiadó 2004 Kft., Budapest, 2009
E-mail: informacio@noran.hu
www.noran.hu
Felelős kiadó a Noran kiadó 2004 Kft.
ügyvezető igazgatója
Irodalmi vezető Ambrus Éva
Felelős szerkesztő Balikó Helga
Kötésterv Faragó Ágnes

ISBN 978 963 283 019 3

Nyomás Szekszárdi Nyomda Kft.
Felelős vezető Vadász József ügyvezető igazgató

FRANZ HODJAK (1944, Nagyszeben)

Elismert német lírikus, regényíró, elbeszélő,
esszéista.

Románból fordít. Jelenleg szabadfoglalkozású
íróként Usingenben él.

Munkáiból magyar nyelven eddig megjelent:

Franz Hodjak versei

(Budapest, Európa Könyvkiadó, 1983.)

Joho kutya

(mesék, Bukarest, Ion Creangă Kiadó, 1985.)

Papírsárkány

(versek, Kolozsvár, Kriterion Kiadó, 1987.)

A folyosón

(elbeszélések, Budapest, Pont Kiadó, 1999.)

Legenda a kütről

(versek, novellák, monodráma, Kolozsvár, Kriterion Kiadó,
2004.)

HALMOSI SÁNDOR

(1971, Szatmárnémeti)

Költő, románból és németből fordít. Rendszeresen
publikál, eddig hat verseskötete jelent meg.

Dr. BALOGH F. ANDRÁS

(1964, Kolozsvár)

1988-ban magyar-német szakos diplomát szerzett.

1996-ban megvédte *Az erdélyi német irodalom
magyarságképeről* írott doktori dolgozatát.

2002-től az Eötvös Loránd Tudományegyetem
docense, 2004-től vendégtanár a Babeş-Bolyai
Tudományegyetemen.

9 789632 1830193

Franz Hodjak lírája az ironia
értelmetlenségének fájdalmából
táplálkozik. A fiatal költő az élet
teljességének varázsát az apró
dolgok összefonódásaiban élte meg,
életigenlő töretlen hittel fedezte fel
maga és olvasói számára világunk
képeit, míg az idősödő lírikus
a kiteljesedéstől való félelmét
fogalmazza meg szóban, rímben,
ritmusban és elhalkuló
mondatokban.

Az irodalom világa tájjá minősül,
a költői táj viszont gondolattá,
a szabadság gondolatává.

Transsylvaniat, Kelet-Európát
és Németországot kapcsolja össze
ez a líra, mely időbeliségében
az ókorig nyúl vissza,
képiségében európai dimenziókat
ölt, és ritmusában régiók
nyelvfeletti zenétlenségét közvetíti.
Ez a szerteágazó líra mégis, vagy
talán éppen ezért nagy intellektuális
élményt nyújthat mindenkinek.

Balogh F. András